יוצא לאור ע"י תנועת הריבונות
מיסודה של נשים בירוק

ריבונות

כתב עת מדיני / 16 / תשרי תשפ"ג, 2022

זזים מזרחה!

בניה ביהודה ושומרון היא הפתרון להורדת מחירי הדיור באזור המרכז

תוכן

2 דבר המערכת

3 על יתרונות הבנייה המאסיבית ביהודה ושומרון ותרומתה להורדת מחירי הדיור. ראיון עם שר הכלכלה לשעבר, **אלי כהן**.

אליקים העצני, הסנה הבוער. **יהודית קצובר ונדיה מטר** נפרדות

4 בלי טקסים בבית הלבן ובמקביל גם בלי מחאות של הימין, חלקי ארץ ישראל נמסרים לרש"פ באופן שיטתי. ח"כ **אורית סטרוק** ממשיכה להתריע ולהזהיר.

5 הכלכלן **ערן בר טל**, ממובילי קמפיין 'זזים מזרחה' משוכנע: המציאות המצטופפת והולכת דוחקת את כולם להפנים: בנייה משמעותית ביו"ש היא הפתרון היחיד.

6 יו"ר מרכז הבנייה הישראלי, **ערן רולס**, מסכם ביקור בגוש עציון עם מסקנה ברורה: חזון ההתיישבות לא יכול להיעצר בקו הירוק שמזמן אינו קיים.

7 חברות גדולות ואנשי עסקים (לא רק מישראל) משאירים את הפוליטיקה מאחור ומגלים את יהודה ושומרון. על המהפכה השקטה מספר מנכ"ל החברה לפיתוח גוש עציון, **אהרוני נויבואר**.

8 הכלכלן ומנהל בית ההשקעות **ארז צדוק** הציג בפני גורמי ממשל בארה"ב תכנית ששוזרת יחד תשובות לאתגרי הריבונות הכלכליים, המדיניים והאזרחיים.

9 נתוניה הדמוגרפיים של ירושלים מדאיגים, אבל הפתרון בהישג יד. זה רק עניין של החלטה ישראלית. החוקר והסופר **נדב שרגאי** בראיון.

10 מסמך שחושף המזרחן **ברוך ידיד** מלמד מה מתכננת הרש"פ למרחב ירושלים בעוד ישראל הרשמית עוצמת עיניים.

11 מיזם 'ירושלים רבתי' מתחיל להתממש באפיקים שונים ברמת השטח. חסרה ההחלטה הרשמית שתתפור את הקצוות למהלך דרמטי אחד. סגן ראש עיריית ירושלים **אריה קינג** מספר.

12 יו"ר מועצת יש"ע הנכנס, **שלמה נאמן**, רואה כגולת הכותרת של תפקידו את קידום הריבונות בשטח ומול מקבלי ההחלטות. ל'ריבונות' הוא מספר על מה שהביא לסיכול תכנית טראמפ.

13 יועצם של ארבעה שרי ביטחון, **קובי אלירז**, מציג תכנית ריבונות הכרחית וריאלית מול הכרסום הערבי המתמשך בשליטה הישראלית על יהודה ושומרון.

14 נציג יו"ש ברשימת הליכוד לכנסת, עו"ד **אביחי בוארון**, דורש את קידומה של תכנית מדינית ימנית להחלת ריבונות. לא די בעוד דונם, עוד עז ועוד מתיישב.

15 משברים בינלאומיים מעצימים את גלי העלייה וישראל נערכת לקליטה. יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית **יעקב חגואל** מספר על ההיערכות ברחבי הארץ. דין יצהר כדין תל אביב.

16 התוכנית להורדת מחירי הדיור

דבר המערכת

שוב נשלחים אזרחי ישראל אל הקלפיות, שוב ניתנת לעם ישראל האפשרות לתקן את ליקויי העבר.

אכן, הטלטלה וחוסר היציבות השלטונית אינן בריאות לאומה ולמדינה, אך ניתן למצוא בהליכה אל הקלפיות גם פן חיובי. שר ההיסטוריה מעניק לעם ישראל הזדמנות נדירה להשיב את מושכות ההנהגה לידיים לאומיות, ציוניות וימניות, המבטאות את עמדת הרוב המוחלט של אזרחי ישראל החפץ בזהות יהודית, באחיזה בארץ ישראל ובהחלת ריבונות עליה.

בשבועות האחרונים מובילה תנועת הריבונות את קמפיין 'זזים מזרחה' הקורא לבנייה מאסיבית במערב יהודה ושומרון, מרחק דקות נסיעה אחדות מגוש דן. בנייה שכזו תהווה מענה של ממש למצוקת הדיור המדוברת כל כך במערכת הבחירות הנוכחית. הגדלת ההיצע בעשרות אלפי דירות ביהודה ושומרון תוזיל משמעותית את מחירי הדיור בגוש דן עצמו ותהווה אלטרנטיבה זולה וקרובה למרכז, כפי שנוכחו מומחים שבחנו את הסוגיה בהיבט המקצועי. דברי כמה מהם מופיעים בהרחבה בגיליון זה שבידיכם.

אתגר חשוב נוסף, שגם בו עוסק גיליון זה, הוא עתידה של בירת ירושלים המצויה במצוקה דמוגרפית הולכת ומעמיקה. היעדר בניה ותעסוקה בירושלים מרחיק ממנה זוגות יהודים צעירים והמשמעות דרמטית לעתידה של העיר. המענה אותו מובילה תנועת הריבונות הוא מיזם 'ירושלים רבתי' המרחיב את גבולה של ירושלים, כולל לתוכה ישובים נוספים ומאפשר בנייה של שכונות חדשות בקרקעות שיתווספו לבירה תחת עיריית גג אחת.

לירושלים, לזהות יהודית, לריבונות, למשילות ולהתיישבות נוסף האתגר שלא פסק מיום הקמתה של המדינה ועוד דרך ארוכה לפניו, אתגר קליטת העלייה המתדפקת על דלתה של מדינת ישראל וכבר כעת שוברת שיאים תקופתיים לא מבוטלים. לאתגר זה על כולנו להירתם, בודדים וקבוצות, ישובים ומשפחות, אזרחים וגופי שלטון כאחד.

על כל אלה ועוד בגיליון שבידיכם. כל אלה ועוד הם אתגריה הציוניים של המנהיגות בישראל. כל אלה ועוד הם דרישות העם ממנהיגיו.

בשורות אלה נבקש להיפרד בכאב ובגעגוע משניים שהלכו מעימנו לעולמם בחודשים האחרונים. ידידנו סם סלומון ז"ל, חבר פורום הריבונות שהשקיע ממרצו, מניסיונו, מרעיונותיו ומהונו לקידום, חיזוק והובלת חזון הריבונות. עו"ד אליקים העצני ז"ל, איש האשכולות והמעש, ממחוללי מהפכת ההתיישבות ביהודה ושומרון. יחד עם השניים צעדנו נועצנו ופעלנו מימי הקמת תנועת הריבונות ועד הלום, ומכאן והלאה נמשיך ונפעל לאור חזונם היהודי ציוני ולאומי עד להגשמתו בהחלת ריבונות ישראל על ארץ ישראל כולה.

ובמבט צופה אל דור העתיד של מנהיגי ישראל נברך את נוער הריבונות הממשיכים במלוא המרץ בפעילות השטח והתודעה, מתחזקים ומחזקים בהתכנסויות, סמינריונים, הרצאות, מפגשי שיח והסברה ברחבי הארץ, ברשתות החברתיות ובשטח. במקביל נמשכת פעילות האגף הפרלמנטארי של נוער הריבונות לחיזוק ידיהם של חברי כנסת ומנהיגים המקדמים צעד אחר צעד את חזון הריבונות עד להגשמתו.

כאן המקום לדווח על חילופי המשמרות בהנהגת נוער הריבונות, להודות על תקופת פעילות פוריה ורבת עשייה בהנהגתו של אליהו פרידמן, היו"ר היוצא, ולאחל הצלחה רבה ליו"ר הנכנסת, הוד פישרמן, שבפניה משימות רבות ובעלות משקל היסטורי דרמטי. הצלחת נוער הריבונות היא הצלחת העם כולו.

הערת המערכת: אין העמדות המובאות בראיונות ובמאמרים מייצגות בהכרח את עמדת המערכת. בימת "ריבונות" מהווה פלטפורמה להצגת עמדות שונות, מגוונות ולעיתים אף חלוקות.

ריבונות / כתב עת מדיני

יוצא לאור ע"י תנועת הריבונות מיסודה של נשים בירוק

עורך ראשי וראיונות: שמעון כהן מערכת: יהודית קצובר, נדיה מטר

לתגובות: ribonut@gmail.com

פקס: 02-9309148 | פלאפון 050-5500834, 050-7161818

תנועת הריבונות מיסודה של נשים בירוק ת.ד. 7352 ירושלים 91072

אתר: www.ribonut.co.il

תנועת הריבונות - ועדה מייעצת

אורי בנק / רותי בן חיים / שמעון כהן / רותי ליברמן / נדיה מטר / רנה מרגולים / מריל סולומון / עו"ד קרן סטאהל-דון / יהודית קצובר / אברהם שבות / ד"ר אביה שוהם / ליאור שורקה / שוש שילה

פורום ריבונות

יורם אטינגר / איתי אליצור / ערן בר טל / קרוליין גליק / רבנית שולמית מלמד / אלוף (במיל.) משה פלד / ד"ר מוטי קדר / קן אברמוביץ / ג'ודי פרידמן קדיש

צילום: דרם פרוש, פלאש90

אליקים העצני, סנה בוער שאיננו אוכל

יהודית קצובר ונדיה מטר

אליקים העצני, מענקי הרוח של דורנו, ממחוללי שיבת עם ישראל לעיר האבות חברון ולכל חלקי יהודה ושומרון, הלך מעימנו.

בעוד ממשלת ישראל הייתה שיכורה מניצחון מלחמת ששת הימים כבר החל אליקים להבעיר את אש התמיד של ההתיישבות בארץ ישראל ההיסטורית. שותף בתנועה הרעיונית, התנועה למען ארץ ישראל השלמה, יחד עם ענקי רוח נוספים בהם נתן אלתרמן, רחל ינאית בן צבי, אורי צבי גרינברג, חיים הזז, זאב וילנאי, יוסף ומשה טבנקין, רבקה כצנלסון, בני מרשק, ש"י עגנון, פרופ' דב סדן, יצחק צוקרמן (אנטק) צביה לובוצקי, צבי שילוח, משה שמיר, יצחק שלו, ראובן הכט, דן טולקובסקי, אליעזר ליבנה, דר' ישראל אלדד, יעקב אורלנד, פרופ' יהודה אליצור, משה מושקוביץ ורבים אחרים הניע מחדש את גלגל ההיסטוריה, העיר מחדש את ערכי הציונות.

אליקים עסק רבות בפן המשפטי של סוגיית ארץ ישראל, בצידוק ההיסטורי והמוסרי לבנות את יהודה ושומרון ולחיות בהם. הקפיד להכיר לעומקם את כל הסעיפים ותתי הסעיפים, את כל האותיות הקטנות שנדחקו למסמכי ההסכמים השונים, ומתוך כך ידע לנתח את המצב לאשורו ולהזהיר מסכנות הפינויים, הנסיגות והוויתורים.

בביתו, כשציפורה ז"ל, רעייתו, לצידו, התקיימו לילות ארוכים של דיונים, של הכנות להפגנות ומחאות, והוא, נואם בחסד, מציג משנה סדורה למופת הנטועה היטב בקרקע המציאות.

רבות נועצנו בו בסוגיית אתגר הריבונות. סרנו לביתו לעיתים קרובות לברר עוד ועוד נקודות, להעלות עוד ועוד שאלות ולנתח ולנסח תשובות ומענים. אליקים ז"ל חשש מאד ממתן אזרחות לכל ערביי יו"ש. גולת הכותרת של תפיסת עולמו בסוגיית הריבונות הייתה החלת ריבונות על השטח כולו ומתן אוטונומיה לערבים לניהול חייהם האזרחיים, ללא חוץ וביטחון, תחת ריבונות ישראלית מלאה.

אין ספור פעמים הרצה אליקים במסגרת פעילויות שונות של תנועת הריבונות. בכל גיל ובכל מזג אוויר, בקיץ הלוהט ובחורף הירושלמי הקפוא התייצב כמוביל במשמרות מחאה על יד בית ראש הממשלה מאז תכניות קיסינג'ר עד לתכנית טראמפ המסוכנת.

בידענותו ובשימת ליבו הקפדנית לכל מוקש מילולי ומתוך הבנת המשמעויות ארוכות הטווח של כל סעיף וסעיף היה זה אליקים שפקח את עיני כולנו לסכנה הגלומה בתוכנית הריבונות של טראמפ. בדרכו הייחודית ידע לתמצת את המשמעויות להגדרה 'רעל עטוף בסוכריה', מדינה פלשתינית נרקמת במסמך תכנית המאה, קבע והתריע: "כתוב באופן גלוי במסמך בעל מאות הסעיפים: מדינה פלשתינית תמורת ריבונות".

שבועיים טרם לכתו מעימנו ביקרנו אותו בבית החולים, לאחר קריאת בנו, בועז. למרות מחלתו וחולשתו רק נושא אחד העסיק אותו ועליו דיבר: התיישבות ועוד התיישבות. בעת ששהינו בחדר, הגיעו גם זמביש ורבקה. זמביש שימח אותו בדיווח על בנייה, על החוות, אך לאליקים לא היה די בכך. "כמה שבונים זה לא מספיק, צריך לדרוש עוד ועוד", שב ואמר.

הלהט, האש הבוערת של אליקים לא תכבה. כל בניו ונכדיו למודי ארץ ישראל וחדורי אהבתה. בכל צעדיהם הם מוכיחים את גודל וטוהר כוונותיו ומעשיו.

אליקים ז"ל, איש חזון ומעש, יחסר לנו מאד מאד. עם מי נתייעץ, מי יאמר את דברה של ארץ ישראל נקי משיקול זר? תחסר אליקים לתנועת הריבונות, לקריית ארבע חברון ולעם ישראל כולו.

בבניין ארץ ישראל ננוחם.

הכותבות הן יושבות ראש תנועת הריבונות

זזים מזרחה זזים מזרחה זזים מזרחה זזים מזרחה זזים מזרחה

מצוקת דיור? בונים ביו"ש

היצע קרקעות המדינה ביהודה ושומרון הוא קצה קרחון פוטנציאל הבניה והתעסוקה של אזור המרכז. שר הכלכלה לשעבר, אלי כהן, בראיון.

צילום: יואב יוסף

ח"כ אלי כהן, שר הכלכלה לשעבר

"פתרון משבר הנדל"ן טמון בין היתר בבניה מואצת למגורים באזורי יהודה ושומרון", קובע שר הכלכלה לשעבר, חבר הכנסת אלי כהן. "כיום מרבית הקרקעות ביו"ש הן קרקעות מדינה ולא קרקעות פרטיות, ולכן בידי המדינה יכולת לקדם את פיתוח התשתיות שם לשיווק למגורים".

את יתרונות הבנייה ביהודה ושומרון רואה חבר הכנסת כהן כברורים ביותר. הקרבה למרכז הארץ ולמוקדי התעסוקה, הרמה הגבוהה של שירותי החינוך והקהילה שניתנים ביישובי יהודה ושומרון, הביקוש הגובר של דור ההמשך, כל אלה מתווספים לשאיפה להורדת עלויות הדיור עם הגדלת ההיצע בבנייה מאסיבית ממזרח לגוש דן.

כיום מרבית הקרקעות ביו"ש הן קרקעות מדינה ולא קרקעות פרטיות, ולכן בידי המדינה יכולת לקדם את פיתוח התשתיות שם לשיווק למגורים

"הפתרון למצוקת הדיור הוא הגדלת ההיצע. ברגע שהקרקעות הן קרקעות מדינה שלא כמו באזור המרכז, המדינה יכולה להגדיל שיווקים", הוא אומר ומציין בחיוב רב את תופעת הבנייה לגובה בישובים רבים, תופעה אותה הוא רואה ככלי חשוב לכלכלה, להתיישבות ולציונות, כהגדרתו. בעיניו יעד של מיליון יהודים ביהודה ושומרון בתוך עשור הוא בהחלט אתגר אפשרי.

כהן, שבתקופת כהונתו כשר כלכלה ראה ביהודה ושומרון כר פורה לפיתוח אזורי תעשייה משגשגים, מציין את הביקושים הגבוהים להרחבת עסקים באזור הזוכה להטבות אזור עדיפות לאומית, להקצאת קרקעות ולסיבסוד עלויות הפיתוח. את המגמה הזו, הוא אומר, יש להרחיב ולמנף הלאה. גם כאן הקרבה לגוש דן בעלויות נמוכות קורצת לחברות גדולות ובעלי עסקים הבוחנים את שיקוליהם על פי מדד כלכלי ומגיעים למסקנה שאכן יהודה ושומרון הם הפתרון הטוב ביותר עבורם. "כך הפך אזור התעשייה מישור אדומים למבוקש מאוד לתעשייה ומסחר, כך הפך מתחם עיצוב הבית להצלחה עסקית מרשימה וכך גם מתחם השעשועים שם מנקז אליו רבים שמגיעים מכל הארץ".

אני שב ואומר שבין הים והירדן יש מקום למדינה אחת ולדגל אחד. הפיתוח התעשייתי והכלכלי של האזורים האלה הוא חלק בלתי נפרד מהריבונות

לאלה מוסיף כהן ומדגיש את פתיחתם של מתחמי הייטק בשער בנימין, בגוש עציון ועוד כמודל לקראת העתיד. "הרבה מפעלי תעשייה העתיקו את מקום מושבם מהמרכז מזרחה לכיוון יהודה ושומרון. אחת התופעות שראינו באזורי התעשייה בכפר סבא ופתח תקווה הוא הפיכת המבנים למבני משרדים בעוד התעשייה עצמה עברה לאזור אריאל, לאלפי מנשה ולפארקי תעשייה אחרים. מעבר להעתקת מפעלים רבים מבעלי העסקים רואים ביהודה ושומרון פוטנציאל להתרחבות ויעילות העסקים שלהם"

מודע היטב לפער בין המציאות כעת לפוטנציאל האדיר הטמון ביהודה ושומרון, מציין חבר הכנסת כהן כי אמנם בתקופת שלטון הליכוד הייתה בנייה מואצת שהובילה לכחצי מיליון יהודים ביו"ש, אך "בהחלט עלינו להרחיב את ההתיישבות. לא בכדי".

פיתוח ההתיישבות - אידיאולוגיה, כלכלה ובלימת הרש"פ

מפני מה הזהירה ח"כ אורית סטרוק את השרים סער ואלקין? מה קרה בסופו של יום? ואיך הפכו תקני פקחים למאבק בהשתלטות הרש"פ על שטחי C לתקנים נגד ההתיישבות?

צילום: מאיר אליכור

ח"כ אורית סטרוק

יו"ר סיעת 'הציונות הדתית', חברת הכנסת אורית סטרוק, מקדמת מזה שנים את מהלכי הריבונות בכנסת ישראל, בין כחברת כנסת ובין כמנהלת סיעה ומנהלת שדולת ארץ ישראל, אך הממשלה האחרונה הציבה מולה משימות כמעט בלתי אפשריות. בראיון ל'ריבונות' היא מספרת על מהלכיו הקשים של שר הביטחון, בני גנץ, נגד ההתיישבות ולטובת הכרסום השיטתי שמבצעת הרש"פ בריבונות ישראל ביהודה ושומרון, אך קודם לכן אנחנו מבקשים את התייחסותה לפוטנציאל הדיור הטמון ביהודה ושומרון, מיזם 'זזים מזרחה'.

"אין ספק שבעיניים כלכליות, בעיניים של פתרונות דיור, בעיניים נורמאליות, כל אדם מבין שהפתרון למצוקת הדיור נמצא ביהודה ושומרון. אלו אזורים פריפריאליים למרכז הארץ ולירושלים וכבר היום אנחנו רואים הרבה אנשים שעובדים או לומדים במרכז ומחפשים פתרונות דיור ביישובי יו"ש הסמוכים למקומות העבודה שלהם", אומרת סטרוק וקובעת: "ברור שזה הקו שממשלה אחראית צריכה להוביל, ולעשות זאת מנימוקים של פתרונות דיור ויוקר מחיה עוד לפני אידיאולוגיה".

מדוע אם כן גם בממשלות ימין לא קודמה תנופת בנייה משמעותית שכזו ביהודה ושומרון? הסיבה, אומרת חברת הכנסת סטרוק, נעוצה ב"פחדים שמקורם בתחום המדיני, בחששות של מה יאמרו האמריקאים ואיך זה יתקבל בעולם. כשרוצים לבנות כמה עשרות יחידות בודדות אנחנו מקבלים גינויים מקצה העולם ועד קצהו, והדבר הטמיע בממשלות ישראל לדורותיהם חשש מלבצע את הצעד הכי הגיוני והכי מתבקש".

'דרוש שינוי כולל בתפיסת ההתיישבות'

מתוך התקווה שמפלגתה תהיה גורם משמעותי בקואליציה הבאה, מספרת סטרוק על תכנית התיישבות רחבה שמכינה המפלגה לביצוע. "אנחנו לא מתכוונים להשלים עם הסיטואציה שבה רק הרש"פ מתפתחת ותופסת עוד ועוד שטחים, ואנחנו מצטמצמים לתוך הישובים. השאיפה שלנו היא שינוי כולל של הגישה כלפי נושא ההתיישבות. הממשלה צריכה לפתח את ההתיישבות ביו"ש לא רק כדי לתת מענה לצורכי הגידול טבעי של התושבים, אלא לשתי סיבות חשובות נוספות, גם כדי לתת מענה לצורכי הדיור של אזרחי ישראל כולם וגם לצורכי תפיסת השטח".

על פוטנציאל הקרקעות לבנייה משמעותית היא אומרת כי באופן מקומם מדובר בקרקעות מדינה רבות שנותרות קפואות ללא תכניות בינוי. "אלו אדמות שכבר הוכרזו כאדמות מדינה. מעבר לכך יש שטחים רבים שלא הוכרזו ככאלה, כי כל מערכת המנהל האזרחי שאמורה לטפל בתהליך קביעת סטטוס הקרקע עובדת בקצב מאוד איטי, בחסר נוראי בכוח אדם, ובנוסף היא מאותגרת בכל שלב ושלב של העבודה שלה על ידי עתירות שמאל וארגונים פלשתיניים. דרוש שינוי בגישה להסדרת הקרקע".

בעיניים כלכליות, בעיניים של פתרונות דיור, בעיניים נורמאליות, כל אדם מבין שהפתרון למצוקת הדיור נמצא ביהודה ושומרון

גנץ עושה כל שלאל ידו, תוך שימוש במנהל האזרחי, כדי לסייע לתכנית הפלשתינית, כדי לצמצם את הפגיעה בה ככל הניתן וכדי להלבין את המאחזים שלהם. בכך למעשה הוא מוסר במו ידיו חבלי ארץ אדירים ללא כל הסכם, ללא מפות וללא טקסים במדשאות הבית הלבן

סטרוק מספרת כי הליך מיפוי השטח וקביעת מעמדן של הקרקעות החל בתקופה הבריטית, נמשך בתקופה הירדנית, אך מאז מלחמת ששת הימים הוקפא על ידי ישראל. מי שניסה לחדש את סקירת הקרקעות על מנת לקבוע את מעמדן היה דווקא אביגדור ליברמן בכהונתו כשר ביטחון. גדעון סער, שהיה אז יו"ר ועדת חוץ וביטחון, דרש ממשרד המשפטים לקדם את המהלך, אך דווקא בכהונתו כשר משפטים בחר לזנוח את הפרויקט שהיה מעצים את היקף הקרקעות המוכנות לבנייה ישראלית נרחבת.

אך מעבר לאדמות אלה שממתינות לקביעה רשמית של מעמדן "יש אדמות רבות שהוגדרו כאדמות מדינה. בנוסף יש חלקות קרקע רבות בבעלות יהודים שרכשו אותן לפני מלחמת השחרור או כאלה שנרכשו לאחרונה, חלק באזורים שתואמים לתכנית 'זזים מזרחה'. אני מכירה חלקות קרקע יפות מאוד בסמיכות לירושלים. אפשר היה לבנות בהן ולפתח שכונות גדולות וחבל שלא עשינו זאת".

בדבריה מציינת סטרוק כי בנייה מאסיבית כדוגמת זו המדוברת כעת מחייבת השקעה בתשתיות ובכבישים שכבר היום אינם עומדים בעומס ואינם מותאמים להיקף האוכלוסייה ביהודה ושומרון. "יש פער אדיר בין פיתוח הכבישים ומצבם ביהודה ושומרון, לעומת מה שקורה בשאר חלקי הארץ. את זה צריך לשפר כדי שהשטח יוכל לקלוט אוכלוסייה גדלה והולכת. כך לגבי תשתיות חשמל ומים, אבל ההשקעה הרבה תניב רווחים גדולים פי כמה בעתיד".

אך כאמור, את ח"כ סטרוק מטרידה לא פחות מה'עשה טוב' סוגיית ה'סור מרע', והיא מפרטת בדאגה רבה: "בזמן שמדינת ישראל מהוססת ביחס לשטח הזה ולא באמת מפתחת אותו, הרש"פ מפתחת אותו בהליך מואץ, בהשקעות עתק ובתכנית מסודרת בתמיכה בינלאומית הולכת וגדלה. את זה הם עושים בשלל דרכים, החל מהסדרת המקרקעין ועד מדידות ופיתוח בניה ותשתיות. הרש"פ עובדת על זה בהשקעה אדירה ובאופן מוצהר היא מודיעה לנו ולעולם שהמטרה של כל המיזם הזה היא לדחוק את רגלי ההתיישבות היהודית לחנוק ולכתר אותה ולייצר רצף התיישבות פלשתינית. הם לא עושים את זה במחשכים אלא באור יום ובטקסים רשמיים", היא אומרת ומציינת טקס שהתקיים באחרונה ביאטה ובו נתנה הרש"פ רישיונות ל-300 טרקטורים לביצוע פעולות להשתלטות על אדמות מדינה, וזו רק דוגמא אחת מיני רבות.

הארץ נמסרת ללא טקסים בבית הלבן וללא מחאות ימין

"למרות שהרש"פ מקדמת את המיזם כבר 12 שנים, יש הבדל בין מה שהיה בעשר השנים האחרונות לבין מה שקורה מהרגע שגנץ נכנס למשרד הביטחון", אומרת סטרוק. "בעשר השנים הראשונות, שנות נתניהו, ישראל לא עשתה מספיק כדי להילחם בניסיונות ההשתלטות, אבל מהרגע בו גנץ נכנס חל מהפך. המדינה התחילה להילחם, אבל לטובת האויב. גנץ עושה כל שלאל ידו, תוך שימוש במנהל האזרחי, כדי לסייע לתכנית הפלשתינית, כדי לצמצם את הפגיעה בה ככל הניתן וכדי להלבין את המאחזים שלהם. בכך למעשה הוא מוסר במו ידיו חבלי ארץ אדירים ללא כל הסכם, ללא מפות וללא טקסים במדשאות הבית הלבן, אבל התוצאה אחת, בפועל השטח נמסר".

לדבריה "אם השטחים שגנץ מוסר היו מופיעים בהסדר מדיני כלשהו, הימין כולו היה בכיכרות, אבל זה קורה ללא מפות וללא טקסים, אז אנשים נשארים בבתים". עוד היא מספרת על פנייתה בימי הקמת הממשלה לשותפיו כיום של גנץ, השרים סער ואלקין, ובקשתה מהם למנוע את כניסתו של גנץ למשרד הביטחון מתוך ניתוח צעדיו כשר ביטחון תחת נתניהו. 'תהיה כאן נסיגה שלא תירשם בשום מקום, אבל היא תקרה', הזהירה. האזהרות לא הועילו, אך בעקבותיהן "סער ואלקין החתימו את גנץ על הסכם שחייב אותו לנהל את המערכה על שטחי C תוך הקצאת תקנים של כוח אדם למערכה הזו. מה שגנץ עשה הוא העברת התקנים לצרכי המנהל האזרחי, בין השאר לאכיפה נגד המועצות היהודיות. שום מאחז פלשתיני לא חטף פרומיל ממה שחטפו עוז ציון או רמת מגרון בהיבט הברוטאליות והנחישות נגדם. גנץ מנהל מערכה של ממש נגד יהודים שבאים ליישב את הארץ", היא אומרת בחשש לא מבוטל מהצפוי ביום שאחרי הבחירות.

מערכת המנהל האזרחי שאמורה לטפל בתהליך קביעת סטטוס הקרקע עובדת בקצב מאוד איטי, בחסר נוראי בכוח אדם, ובנוסף היא מאותגרת בכל שלב ושלב של העבודה שלה על ידי עתירות שמאל וארגונים פלשתיניים

כולם יפנימו, אין פתרון אחר למצוקת הדיור חוץ מלזוז מזרחה

בעיני הכלכלן ערן בר טל זה בכלל לא עניין של ימין ושמאל. אם לא נבנה עשרות אלפי יחידות דיור במזרח גוש דן, יהודה ושומרון, הצפיפות תכריע אותנו, ובקרוב יבינו זאת גם הפוליטיקאים.

צילום: רחלי אנקרי

ערן בר טל, מרצה לכלכלה, פרשן כלכלי ועיתונאי

מאז ימיה הראשונים של תנועת הריבונות מלווה אותה באדיקות הכלכלן הבכיר ערן בר טל. מעל כל במה ובכל פורום הוא פורט שוב ושוב את היתרונות הכלכליים הגלומים בהחלת ריבונות ישראל ביהודה ושומרון. השנים חולפות ובר טל אינו מרפה. כשפנינו אליו גם הפעם בחשש שמא נמאס לו לעסוק בסוגיה, השיב "הלוואי שיימאס לי. זה יקרה רק אחרי שכל יהודה ושומרון יישבו ביהודים".

"בתוך ארבעה עשורים ישראל צפויה להכפיל את מספר תושביה, כעשרים מיליון אזרחים יחיו בה. זו הערכה מקובלת של הלמ"ס, ויש הערכות שזה יקרה עוד קודם לכן, במידה והמגמות השונות יימשכו בעולם והעליה לארץ תגבר", אומר בר טל ומציין כי "קצב גידול האוכלוסייה בישראל הוא הגבוה בעולם המערבי ובין הגבוהים בעולם כולו, ולכן אי אפשר להתעלם מבעיית הצפיפות הגוברת. באזור המרכז הצפיפות למטר היא מהגבוהות בעולם".

תוצאה מיידית לצפיפות הגוברת היא עליית מחירי הדיור. "האוכלוסייה גדלה בקצב גבוה יותר מקצב התחלות הבניה. 57 אלף זוגות מתחתנים מדי שנה בעוד התחלות הבניה עומדות על סביבות 50 אלף, וזאת מבלי להזכיר את העלייה לארץ שגם היא מחייבת דיור. המשמעות היא שלאורך עשרות שנים אנחנו צוברים פער בכל שנה", אומר בר טל ומוסיף: "עיקר הביקושים הם במרכז הארץ, וכשחושבים על פתרונות אין שום פתרון סביר חוץ מלזוז מזרחה".

"גוש ההתיישבות הזמין בתוך שטח C גדול יותר מגוש דן. מדובר על אזור שהוא קונצנזוס ברמת הקונצנזוס שסביב העיר אריאל שיכולה להיות בירה של גוש התיישבות הזה שיהפוך הצל המזרחי של גוש דן". לדבריו כ-35 אלף דונם של אדמות מדינה מוכנות כבר כעת לבניה באזור C, האזור ש"גם תומכי אוסלו אמורים לראות בו אזור ששייך לנו".

שטחי C הם "שטח ענק של שישים אחוז מיו"ש והיקף ההתיישבות הערבית בו אפסי. ברור שבכל פתרון השטח הזה צריך להתחיל להיות מיושב", אומר בר טל ומנסה לדבר תכל'ס עוד לפני שהוא מדבר אידיאולוגיה. "זה מעבר לאידיאולוגיה. פשוט אין פתרון אחר. עיקר התעסוקה הוא במרכז הארץ וכך גם התשתיות. מאז שקמה המדינה מרחב חדרה-גדרה הוא הכוכב האמתי. כולם מדברים על הנגב, אבל בפועל לא קורה שום דבר בכיוון הנגב. לפני שקוראים לאנשים ליישב את הנגב והגליל, שזו מטרה חשובה ביותר, אי אפשר להתעלם מהביקוש שמתנקז לחדרה-גדרה".

שטחי C הם "שטח ענק של שישים אחוז מיו"ש והיקף ההתיישבות הערבית בו אפסי. ברור שבכל פתרון השטח הזה צריך להתחיל להיות מיושב

תרצו או לא, זה יקרה. הבניה תנדוד מזרחה

הריבונות, אומר בר טל "עושה גם חסד עם ערביי יו"ש כמו שהיא עושה חסד עם תושבי ישראל. המציאות היא שרמת החיים של מי שקרוב לישובים יהודים גבוהה יותר באופן משמעותי. יש כבר כעת תכנית קיימת להכפלת אזורי התעשייה הקיימים שיכולים להוסיף מאות אלפי מקומות עבודה לא בחזון אחרית הימים אלא במיידי. התשתיות קיימות ואפשר להכפיל את אזורי התעשייה חוץ מתכניות אופרטיביות ישימות להקמה של עוד 5-6 אזורי תעשייה. אם מקימים את האזורים הללו ומרחיבים את הקיימים אפשר להוסיף באופן מאוד מהיר עוד חצי מיליון מקומות עבודה, מה שנותן פתרונות לגידול האוכלוסייה. מאז קום המדינה אין תכנית רצינית יותר מזו שנותנת מענה לצפיפות ולעליית המחירים".

בר טל משוכנע שגם אם ימשיכו מנהיגיה של ישראל להתעלם מהפתרון המונח מתחת לאפם במשך עוד עשור, בסופו של יום לא יהיה מנוס ומהלך התזוזה מזרחה יקרה. להערכתו יש כבר לא מעטים מחברי הכנסת שמתחילים להפנים את העניין ובקרוב גם יחלו להתבטא ברוח זו. בעיניו השאיפה של כל בר דעת אמורה להיות ריבונות ישראלית מלאה בכל יהודה ושומרון, אך גם לשיטת מי שאינו ממהר ליישום החזון המלא ורואה בו מהלך מרחיק לכת, עדיין הבנייה המאסיבית בחלק זה של יהודה ושומרון היא כורח המציאות.

"בכך שהם מסרבים לבנות ביהודה ושומרון הם הופכים את השטח לשטח כבוש, כזה שלא נוגעים בו כמו שכובשים מלפפונים בצנצנת. מדובר באדמות שיש להן ביקוש אדיר ולכן זה פשע להשאיר אותן אדמות כבושות במקום לפתור איתן בעיות של יהודים ובעיות של ערבים. בואו נתחיל לעשות משהו שהוא טוב לכולם. זה יהיה בדיוק ההיפך מאפרטהייד. זה ייתן מענה כלכלי ליהודים וערבים כאחד".

להיזכר לשם מה באמת התכנסנו כאן

"אפשר להתווכח על איך נחיה ביחד, אבל לא על העובדה שנצטרך לחיות ביחד. בוויכוח הזה אפשר לדון אם רוצים להיות מדינה יהודית או לא, וזה הוויכוח שמנסים לברוח ממנו. במגילת העצמאות כתוב בית לאומי לעם היהודי. על זה נלחמנו ועל זה אנשים עלו לארץ, ועכשיו הם רוצים לשנות את המשחק? יש מי שמנסה להציג את זה הפוך, כאילו מדינה יהודית היא שינוי כללי המשחק, אבל זה לא נכון. אנחנו קודם כל מדינה יהודית בארץ ישראל ולשם כך התכנסנו. על זה חתמו מייסדי ההתיישבות החדשה בארץ ישראל", הוא מזכיר לנו מעט היסטוריה ציונית.

"הקמנו כאן בית לעם היהודי ואנחנו צריכים להיות אבן שואבת לעם היהודי. איך נהיה כאלה כשאי אפשר למכור דירה באנגליה, צרפת או ארצות הברית ולקנות כאן דירה באזור המרכז? בהתנהלות שלנו אנחנו מרחיקים מכאן את העם היהודי", דברי בר טל המדגיש כי דבריו אינם נוגעים להחלטה ממשלתית להקים 500 או 600 יחידות דיור, אלא להחלטה משמעותית של בניית עשרות אלפי דירות ואף יותר. "הצורך בפתרון מוביל אותנו לאותן אדמות מדינה שמחכות לנו".

בכך שמסרבים לבנות ביהודה ושומרון הם הופכים את השטח לשטח כבוש, כזה שלא נוגעים בו כמו שכובשים מלפפונים בצנצנת. מדובר באדמות שיש להן ביקוש אדיר ולכן זה פשע להשאיר אותן אדמות כבושות במקום לפתור איתן בעיות של יהודים ובעיות של ערבים

יהודה ושומרון - עתיד הדיור של מדינת ישראל

עם פרשנות אישית למונח 'הקו הירוק' ולנכונות לוויתור לערבים, מציג יו"ר מרכז הבניה הישראלי ערן רולס עמדה ברורה בסוגיית הבניה ביהודה ושומרון אותה הוא רואה כפתרון הכרחי למצוקת הדיור בישראל. ופוליטיקה? פוליטיקה לא אמורה להפריע כשמדברים עסקים וכלכלה.

צילום: דויד סקורי

ערן רולס, יו"ר מרכז הבניה הישראלי

ערן רולס ושלמה נאמן בגוש עציון

יו"ר מרכז הבניה הישראלי, ערן רולס, התארח בימים האחרונים בגוש עציון, שם בין השאר שוחח עם יו"ר המועצה האזורית ועם ראשי תנועת הריבונות, יהודית קצובר ונדיה מטר, על המענה שנותנת בנייה מאסיבית ביהודה ושומרון למצוקת הדיור בארץ כולה.

"זה היה מפגש מכונן", אומר רולס ל'ריבונות' "זו הייתה זכות גדולה להכיר שתי אייקוניות כמו יהודית קצובר ונדיה מטר". הוא עצמו אמנם גדל אידיאולוגית בקן קרית חיים של השומר הצעיר, אך חש מחובר בנימי נפשו

חד משמעית, ככל שנוריד את הלחץ ממדינת תל אביב ונייצר עוד חלופות המחירים יירדו. יהודה ושומרון זה העתיד

לערכי ההתיישבות ובניין הארץ. "נשארתי מחויב לערכים החברתיים שעליהם חונכתי, אבל בנושאי התיישבות אני נמצא בקצה של הקצה של המחויבות להתיישבות שעל ברכיה גדלנו כערך עליון בשומר הצעיר".

רולס מודע לגדר הדמיונית שהציבו חברי תנועת נעוריו לאורך הקו הירוק כמבקשים לומר שערכי ההתיישבות חלים עד לגדר ולא מעבר לה. הוא אינו מקבל זאת. "הם עושים את ההפרדה על קו הירוק. אני בוחר להמשיך עם הערך הזה קדימה. כשאומרים לי שאני צריך לוותר לערבים אני מוכן לוותר בוויכוח של מי הסלט הערבי או מי המציא את הפלאפל, אבל לא על ארץ ישראל. עבורי הקו הירוק הוא לכל היותר תפר בחולצה של מכבי חיפה, הקבוצה שאני אוהד". ואגב, הוא מספר שהוא ממש לא לבד. "אני מכיר רבים שגדלו על חינוך להתיישבות בשומר הצעיר, ורואים היום בהתיישבות בכל חלקי הארץ יעד ואתגר".

שגם בתל אביב יבינו. העתיד זה יהודה ושומרון

כמי שהיה ממובילי מהפכת 'הכיפות השקופות' הקושרות בין היהדות לחילוניות, מדגיש רולס את גאוותו על החיבור בין השתיים. "אנחנו לא מתנצלים על החיבור הזה. אני חי ברמות השבים, שם אחוז מצביעי מר"צ הוא הגבוה ביותר. כולם שם יודעים את עמדתי ואני לא מתנצל ולא מתבייש בה".

במהלך הסיור שוחח רולס עם דודו סעדה, מנכ"ל 'בשבע', ראש המועצה האזורית, שלמה נאמן, וראשי 'הריבונות' באריכות על פוטנציאל הקרקעות המסתתר דקות נסיעה אחדות מגוש דן. בעיניו אין ספק ביתרונות הבנייה ביהודה ושומרון. "חד משמעית, ככל שנוריד את הלחץ ממדינת תל אביב ונייצר עוד חלופות המחירים יירדו. יהודה ושומרון זה העתיד", הוא אומר ומדגיש כי גם ביהודה ושומרון יש "להיפרד מרעיון צמודי הקרקע ולעבור לבנייה לגובה. יש לבצע מהלכי פינוי בינוי ולהחליף צמודי קרקע בבניינים. במקביל חייבים לפעול מול דעת הקהל כדי שגם בתל אביב יבינו את היתרון האדיר שבהתיישבות ביהודה ושומרון".

כעת צריך למצוא את החברות הארציות הראשונות שיבנו ביהודה ושומרון. בסופו של דבר יגיעו גם משקיעים תומכי מר"צ כי כשמדברים ביזנס הפוליטיקה לא מעניינת

חזונו של ערן רולס מדלג על המהמורה הפוליטית. שוב ושוב הוא דוחה כל ניסיון שלנו לשאול אותו אם התנגדות פוליטית לא תשים גלגלים בעגלת הרעיון שהוא מבקש לקדם. "אני אומר להם 'תעשו ביזנס' והם יקבלו את זה. זה לא יקרה בבת אחת אלא בשלבים, יש חברות שיהססו ויישארו בסוף התור, אבל בסוף גם הן יצטרפו בגלל היתרון הכלכלי. כעת צריך למצוא את החברות הארציות הראשונות שיבנו ביהודה ושומרון. בסופו של דבר יגיעו גם משקיעים תומכי מר"צ כי כשמדברים ביזנס הפוליטיקה לא מעניינת".

"אם אפשר להשקיע סכום של מיליון ומאה אלף בדירה שבמרחק קצר משם שווה שלושה מיליון שקלים ולקבל תשואה, אין סיבה שלא ירצו בזה. אולי יהיו 15-10 אחוזים מהעם שלא ירצו מסיבות פוליטיות, אבל כל השאר בוודאי שישמעו, יבינו ויקבלו זאת", הוא אומר ורואה גם את עצמו כיו"ר מרכז הבניה הישראלי, חלק מהמהפכה: "התרומה שלי כגוף אובייקטיבי היא לומר לציבור, לחברות ולמשקיעים שזה הזמן להשקיע ביהודה ושומרון. היום חסרות מאה וחמישים אלף דירות ואם אני אומר זאת ואחרים יאמרו זאת ההתנגדות תיעלם. כמו שטיפה ועוד טיפה ועד טיפה שוברות את הסלע, כך גם אם נטפטף את האמירה הזו נשבור את ההתנגדות".

ערן רולס עם יהודית קצובר נדיה מטר בשמורת עוז וגאו"ן

המהפכה הכלכלית השקטה

חברות ישראליות וזרות מתחילות לגלות את הפוטנציאל האדיר ביהודה ושומרון. את הפוליטיקה שמים בצד ומדברים ביזנס. שיחה עם אהרוני נויבואר, מנכ"ל החברה לפיתוח גוש עציון.

אהרוני נויבואר, מנכ"ל החברה לפיתוח גוש עציון

אהרוני נויבואר, מנכ"ל החברה לפיתוח גוש עציון מזה ארבע שנים וחצי, שם לעצמו כיעד את מה שהוא מגדיר כנירמול הכלכלי של יהודה ושומרון בכלל וגוש עציון בפרט.

"הגענו לתקרת הזכוכית של מי שמגיע להתיישבות ביהודה ושומרון ממניעים אידיאולוגיים, ועכשיו היעד הוא להביא ליהודה ושומרון חברות ואזרחים מטעמים כלכליים, וזה כולל גם אנשי שמאל שמבינים שביהודה ושומרון נמצא הפתרון הכלכלי. יו"ש זה הפתרון", אומר נויבואר המדגיש את סוגיית הנדל"ן החסר כל כך באזור המרכז וקיים בשפע ביהודה ושומרון. "ברור שיש היום בעיה קשה של היצע מול ביקוש, וכשישוחררו קרקעות המחירים ירדו גם מחוץ ליו"ש".

ולא רק אזרחים שמבקשים להגיע לדיור בר השגה מתעניינים בקרקעות יהודה ושומרון, אלא גם חברות גדולות ובעלי עסקים, חלקם גם מחו"ל. ההתעניינות כבר עברה את שלב הניצנים והיא מתחילה לתת אותות בשטח. "יש כאן עניין מסחרי טהור", הוא אומר. "הפנייה מזרחה היא המהפכה הכלכלית השקטה שאנחנו מובילים".

לא ידעו מי הוא. היום מחפשים אותו

"פעם בחודש מתקיים מפגש עם בכירי המשק ובעלי חברות גדולות שדנים יחד איך לעזור למשק הישראלי. מיד לאחר שנכנסתי לתפקיד, לפני כארבע שנים, הגעתי למפגש הזה ובסבב ההיכרות כשכול אחד סיפר מי הוא ומה הוא עושה בחברת הענק שלו, הגיע גם תורי. אמרתי שאני מנכ"ל החברה לפיתוח גוש עציון. הסתכלו עליי בלי להבין מה זה בכלל. עברו ארבע שנים וכיום בעלי חברות מגיעים אליי מיוזמתם כדי לשאול איפה אפשר למצוא קרקעות, איפה אפשר לעשות עסקים. זו המהפכה השקטה שלנו".

הפנייה מזרחה היא המהפכה הכלכלית השקטה שאנחנו מובילים

וכיום בעלי חברות מגיעים אליי מיוזמתם כדי לשאול איפה אפשר למצוא קרקעות, איפה אפשר לעשות עסקים. זו המהפכה השקטה שלנו

יזמי התעשייה מבינים היטב את יתרונותיו של האזור הסמוך כל כך לגוש דן הצפוף לעייפה. "אנחנו מביאים אותם לסיורים בשטח, מהר מאוד הם מבינים שכאן הן יוכלו לעשות כסף גדול ושואלים איפה יש קרקעות להשקעות. אזורי התעשייה שקמים ביו"ש גם משחררים לחץ, פקקים וזיהום אוויר ממרכז הארץ ובנוסף הם גם נותנים תעסוקה מכובדת ושכר מכובד לשכנים הפלשתינים שלנו. אצלנו בחברה לפיתוח יש כ-600 עובדים, בהם רבים פלשתינים שמרוויחים פי שלוש משכניהם בכפר. להעסקה של מאות עובדים שכאלה מתלווה מעגל של נותני שירותים שגם הוא מרוויח יפה, חברות הסעות, הסעדה ועוד. כך אלפים מתפרנסים בכל מעגל שכזה".

ההתעניינות, הוא מספר, לא נעצרת ביזמים כלכליים מהארץ. חברות אירופאיות מתחילות להתעניין במה שיש ליהודה ושומרון להציע. נויבואר מציין אחת מהן, ממדינה שאינה מאוהדיה של ישראל, שהחלה לעשות עסקים בגוש עציון על אף האווירה העוינת שסביבה. בעיניו עסקים שעושה חברה שכזו הם סמן מוביל של סיפור ההצלחה עליו הוא עמל.

נויבואר רואה ערך מוסף בהיאחזות העסקית, התעשייתית והחקלאית בשטחי יהודה ושומרון. "לישראל אין תכנית סדורה מול השמות שהפלשתינים עושים בקרקעות במימון אירופי ואמריקאי שמוזרם במיליארדים למשימת ההשתלטות החקלאית של הפלשתינים. אפשר לעבור בשטח ולראות את מבצעי השליטה המתוכננים והמתוזמרים שלהם. אפשר לראות בזנ"טים עם שלטים קטנים שמבהירים שמי שעומד מאחורי השתילה הם משרד החקלאות הפלשתיני וארה"ב, דנמרק או מדינה אחרת. הם שולחים כספים לחרישה ומשלמים לפי דונם, כך שעבורם חרישה והשתלטות על קרקע זה ערך יזמי לכל דבר. מול המגמה הזו אנחנו בשוקת שבורה. פקחי הקרקעות הבודדים לא יכולים לעשות הרבה מול נהר כזה של אנשים. לכן נירמול יהודה ושומרון הוא שיוביל לניצחון מול האיום הזה".

אפשר לראות בזנ"טים עם שלטים קטנים שמבהירים שמי שעומד מאחורי השתילה הם משרד החקלאות הפלשתיני וארה"ב, דנמרק או מדינה אחרת. הם שולחים כספים לחרישה ומשלמים לפי דונם, כך שעבורם חרישה והשתלטות על קרקע זה ערך יזמי לכל דבר

הכלכלה, אין ספק בכך, שזורה כאן היטב באידיאולוגיה. "מעבר לעניין הכלכלי הדבר הגדול ביותר הוא האידיאולוגיה וההבנה שזה שלנו, שמדובר במקום נורמאלי ורגיל. זה לא גדה מערבית ולא שטחים. זו ארץ ישראל ומדינת ישראל והנוכחות העסקית תבהיר גם היא שיהודה ושומרון שייכת לנו".

מעבר לעניין הכלכלי הדבר הגדול ביותר הוא האידיאולוגיה וההבנה שזה שלנו, שמדובר במקום נורמאלי ורגיל. זה לא גדה מערבית ולא שטחים. זו ארץ ישראל ומדינת ישראל והנוכחות העסקית תבהיר גם היא שיהודה ושומרון שייכת לנו

זזים מזרחה זזים מזרחה זזים מזרחה זזים מזרחה זזים מזרחה זזים מזרחה זזים מזרחה זזים מזרחה זזים

כשכלכלה ואידיאולוגיה נפגשים

תכנית הריבונות הכוללת של הכלכלן ארז צדוק משלבת יתרונות כלכליים מובהקים למהלך מדיני בינלאומי שכבר הונח על שולחנם של גורמי ממשל בוושינגטון.

צילום: נחשון פוליקסון

ארז צדוק, כלכלן

לכלכלן ארז צדוק עמדה אידיאולוגית ברורה ונחושה אודות ריבונות ישראל ביהודה ושומרון, "אין לנו זכות לוותר על הארץ שקיבלנו מהקב"ה. דורות ייחלו לה ואנחנו לא יכולים לוותר עליה בשם הדורות הבאים", אבל לתפיסתו זו מצטרף גם הנדבך הכלכלי שלטעמו יכול לאגד תחתיו אנשי ימין ושמאל כאחד.

כשהוא פורס את יתרונותיה הכלכליים של הריבונות ביהודה ושומרון הדברים נארגים עם משנה סדורה המתייחסת לשלביו ואתגריו של החזון. "השמאל", הוא אומר, "מציג גישה פסימית ומוטעה לפיה לאחר החלת הריבונות נהיה חייבים לאזרח את ערביי יו"ש והרצועה ולהעניק להם את כל הזכויות, כולל ביטוח לאומי ומגוון רחב של שירותים. בנוסף הם מחשבים את מספר ערביי יש"ע לפי ספירת הלמ"ס הפלשתיני שכידוע כולל כאלה שנפטרו מזמן, פעמיים תושבי מזרח ירושלים, כאלה שיצאו מגבולות ישראל ולא יחזרו ונתונים נוספים שמעוותים את האמת, אבל משום מה המנהל האזרחי וחלק מקברניטי המדינה בוחרים לאמץ את הנתונים שלהם".

כחלק ממסע ההפחדה של השמאל נגד יישום הריבונות, אומר צדוק, "הם מכפילים את מספרי עלויות השירותים לאזרח ובוחרים להתעלם מהכנסות המדינה מהקרקע ביש"ע למרות שכאשר נחיל ריבונות על יש"ע, יהיו למהלך משמעויות דרמטיות בהיבט הפשרת הקרקעות לבניה באופן חופשי, מה שיכניס לקופת המדינה כספים רבים".

כאשר נחיל ריבונות על יש"ע, יהיו למהלך משמעויות דרמטיות בהיבט הפשרת הקרקעות לבניה באופן חופשי, מה שיכניס לקופת המדינה כספים רבים

ריבונות לא מחייבת מתן אזרחות ישראלית

כיום הוא עסוק בקידום בית ההשקעות שלו (אביב בית השקעות) הכורך יחד כלכלה עם ערכי הוגנות והלכה, אך בשנים האחרונות נדרש גם לסוגיית הריבונות ביהודה ושומרון והכין תכנית מפורטת המתארת שלב אחר שלב את הנדרש במסע אל הריבונות. "ריבונות אינה מתן תעודות זהות לערביי יש"ע", הוא אומר. "בתכנית המדינית שכתבתי והוצגה בפני חברי קונגרס בכירים, אנחנו צריכים לפרק קודם כל את הרש"פ והמנגנונים המסיתים והמשלמים למחבלים. למעט התיאום הביטחוני הגופים הללו לא עושים שום דבר טוב. במקביל עלינו לייצר לערביי יו"ש מקומות תעסוקה

באמצעות לחץ בינלאומי ותוכניות כלכליות בשיתוף ארה"ב, אירופה והמפרץ, ניתן יהיה להגיע למצב שבו ערביי רצועת עזה מקבלים אזרחות מצרית וערביי יהודה ושומרון יקבלו אזרחות ירדנית

במפעלים ברחבי יהודה ושומרון ובחברות בינלאומיות שיגויסו למשימה".

"אחרי פירוק הגורמים המסיתים נפעל להפוך את האוכלוסייה הערבית ביו"ש לכמה שיותר נורמטיבית. היא אמנם לא תהיה נורמטיבית במונחים ביטחוניים שאנחנו מכירים, אבל הם יהיו אזרחים מועילים, עובדים יצרניים, מכניסי מיסים ובאמצעות לחץ בינלאומי ותוכניות כלכליות בשיתוף ארה"ב, אירופה והמפרץ, ניתן יהיה להגיע למצב שבו ערביי רצועת עזה מקבלים אזרחות מצרית וערביי יהודה ושומרון יקבלו אזרחות ירדנית. כלומר הם יוכלו להישאר ביו"ש כתושבים שאינם אזרחים, בתנאי שאינם עוסקים בטרור. כספי המיסים שלהם יחולקו בין המדינה שבה הם אזרחים למדינה שבה הם תושבים, כפי שמקובל באמנות מס בינלאומיות כאשר אזרחי מדינה מסוימת הינם תושבי המדינה האחרת. התכנית הזאת ריאלית הרבה יותר מתוכניות שמדברים עליהן. זה לא יקרה מחר בבוקר, אבל בפריסה של צעדי התקדמות לאורך עשור זה יצליח".

השלכה מיידית של החלת הריבונות היא כצפוי הפשרת קרקעות לבנייה מאסיבית במרכז הארץ. "מערב השומרון זה לא פריפריה. זה מרכז הארץ ויש שם קרקעות בלי סוף. אם אתה מחיל ריבונות אתה פותר את משבר הדיור בקלות. בישובים רבים ביו"ש מקימים היום בניה רוויה. מדובר במשאבי קרקע אדירים ששווים למדינה הון עתק".

צדוק מזכיר כי התכנית המדינית של 'ימינה' כללה מתן אזרחות לתושבי שטח C הנאמדים בכשמונים עד מאה אלף ערבים. בתכנית שלו, לעומת זאת אין מתן אזרחות כלל ועיקר. "אנחנו צריכים להפוך אותם לאזרחי המדינות שהם קשורים אליהן הרבה יותר".

האם מצרים וירדן צפויות להסכים למתן מעמד אזרחי לערביי יש"ע? "כרגע כמובן שלא", משיב צדוק, "אבל אם המדינות המפותחות יבטיחו להן מענקים משמעותיים, תוכנית כלכלית משמעותית ובנוסף ייכנסו לקופותיהן חלק מהכנסות מיסי עבודה ורווחי השקעות, זה יכול לעבוד, בעיקר אם יצטרף לכך גם לחץ בינלאומי".

מדינה פלשתינית לא תהיה, קודם כל כי זו הארץ שלנו

"אם העולם יבין שאנחנו הולכים להחיל ריבונות ושזה המתווה היחיד שניצב על השולחן, העולם ילך על זה. אבל אם נמשיך לדבר על שתי מדינות ועל כך שאנחנו כובשים והם הצודקים, העולם לא יהיה אתנו. כשנתניהו אמר לאובמה שלא תהיה מדינה פלשתינית כי לא נוכל להגן על ישראל בגבולות 67, הוא היה צריך להוסיף עוד כמה מילים לפני הנימוקים הביטחוניים. הוא היה צריך לומר לאובמה שלא תהיה מדינה פלשתינית כי ארץ ישראל שלנו. נקודה. אח"כ הטיעונים הביטחוניים והאחרים. ההצבעה באו"ם לא הייתה על הקמת מדינה רב לאומית אלא על בית לאומי לעם היהודי", הוא מזכיר. "אנחנו צריכים להתנהל ולנהוג כמי שזו הארץ שלו, ואם נשדר עוצמה ונחישות ונציג פתרונות, העולם בסוף יצטרף".

כאמור, את תכניתו הציג ארז צדוק בוושינגטון בשתי נסיעות שונות ולדבריו התחושה הייתה שקיימת היתכנות למהלך, גם אם הוא יצריך לא מעט עבודה מקדימה. "יהיו לתכנית אתגרים כלכליים לא מבוטלים כמו סלילת כבישים נורמאליים, פיתוח תשתיות, פריסת רכבות, הקמת מפעלים ועוד. דיברתי עם עשרות חברי קונגרס. לכל אחד מהם יש אינטרס להיטיב עם חברות כלכליות במדינה שלו, ואם אנחנו מגדירים הקמת מפעלים ביו"ש כאינטרס אמריקאי וכפונקציה של אחריות תאגידית, יוכל כל חבר קונגרס לפעול מול חברות מהמדינה שלו שרוצות לייצא לאסיה, לאפריקה ולאירופה, להצביע על ישראל כנקודת מוצא שממנה קל לייצא לשלוש היבשות הללו, מעבר לכך שמדובר בתרומה לנורמליזציה במזרח התיכון. זה אזור שהם צריכים אותו והוא צריך אותם. האינטרסים העסקיים, הכלכליים והמדיניים נפגשים, ואפשר להקים כאן כלכלה מעולה שתאפשר גם למי שרוצה לעזוב, לעשות זאת, דבר שרבים מהם רוצים אבל בתנאים הכלכליים הנוכחיים זה לא אפשרי עבורם".

אם העולם יבין שאנחנו הולכים להחיל ריבונות ושזה המתווה היחיד שניצב על השולחן, העולם ילך על זה. אבל אם נמשיך לדבר על שתי מדינות ועל כך שאנחנו כובשים והם הצודקים, העולם לא יהיה אתנו

למנוע רוב ערבי בבירת ישראל

המאזן הדמוגרפי בירושלים משתנה. חוקר ירושלים נדב שרגאי מציג נתונים מטרידים וחזון אפשרי לפתרון.

נדב שרגאי, חוקר ועיתונאי

צילום: המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה

כבר למעלה מארבעים שנה עוסק הסופר והעיתונאי נדב שרגאי בעתידה של ירושלים. הוא עושה זאת כחוקר ב'מרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה', כעיתונאי וכפעיל למען שלמותה של ירושלים וחיזוק הריבונות הישראלית והנוכחות היהודית בה. במרוצת השנים כתב ספרים ומחקרים רבים סביב עברה ועתידה של העיר. במחקריו נחשף עמוקות למציאות הדמוגרפית, המדינית והביטחונית המורכבת של בירת ישראל. על כמה מהאתגרים הניצבים בפני מדינת ישראל הוא מספר.

הקרב הדמוגרפי על עתידה של העיר רחוק לטעמו מהכרעה. "ישראל אמנם מצליחה לשמור על הרוב היהודי בתחומי ירושלים, אבל הוא קטן מאז מלחמת ששת הימים מ-74% לכ-60% בלבד".

החדשות הטובות הן שהתחזית הדמוגרפית של 'תכנית האב לתחבורה - ירושלים', אמנם צופה קיטון של עוד אחוז אחד בלבד לרוב היהודי עד 2040 (59%) - מה שנחשב לבלימה של תהליך הקיטון ברוב היהודי". התחזית האופטימית הזו נסמכת על מגמה חדשה יחסית.

"מדובר בשינוי דרמטי ב'שיעור הפריון' של הנשים היהודיות, שמאז 2012, גבוה משיעור הפריון של הנשים הערביות. הנתונים האחרונים מלמדים, ששיעור

בירושלים בנו לאורך השנים האחרונות כ-2500 דירות בשנה, בעוד שהביקוש הוא כפול ואף למעלה מזה, בצד הערבי אמנם יש ירידה בפריון, אך מנגד ."יש כניסה לא מפוקחת של ערבים מתחומי יו"ש אל תחומי ירושלים

הפריון של הנשים היהודיות בירושלים, 4.3%, היה גבוה ב-2020 מזה של הנשים הערביות בירושלים, 3%. שיעור הפריון הגבוה של הנשים היהודיות בירושלים נובע בעיקר משיעורי פריון גבוהים בקרב האוכלוסייה החרדית והדתית בעיר". שרגאי מדגיש כי שיעור הפריון בקרב הנשים היהודיות בירושלים יציב מזה כעשרים שנה. לעומת זאת, בקרב הנשים הערביות בירושלים (ובישראל) נרשמה בשנים אלו ירידה חדה בשיעור הפריון מ-3.9 בשנת 2010 ל-3 ב-2020.

אבל יש גם "חדשות רעות", כלשונו של שרגאי. "הגידול בפריון בצד היהודי היה אמור להביא אותנו ב-2040 לא רק לבלימה של הקיטון, אלא למהפך; כלומר לתהליך של הגדלת הרוב היהודי, אבל זה כנראה לא יקרה בעיקר בגלל סיבה אחת והיא מאזן הגירה שלילי רצוף: יותר יהודים עוזבים את ירושלים מדי שנה ופחות יהודים באים לגור בה".

יותר מחצי מיליון עזבו את ירושלים

"מי שיבחן את הנתונים, שהתפרסמו לאורך 30 השנים האחרונות ויותר (מאז 1991) בשנתונים הסטטיסטיים שהוציאו מכון ירושלים לחקר מדיניות ועיריית ירושלים, יגלה שלאורך שלשת העשורים האחרונים עזבו את ירושלים 530 אלף איש, רובם הכמעט מוחלט יהודים, אך רק 323 אלף באו לגור בה. הנתון המדהים הזה של למעלה מחצי מיליון יהודים שעוזבים את העיר בתוך שלשה עשורים מסביר הכל", הוא אומר. "אם רק מחצית מהעוזבים היו נשארים בירושלים, המאזן הדמוגרפי לטובת היהודים היה טוב בהרבה ושיעורם בקרב אוכלוסיית העיר היה מגיע לכ-70%, כלומר עשרה אחוזים יותר מאשר היום".

שני גורמים לנטישה היהודית את הבירה, כך מלמדים סקרים - דיור ותעסוקה. "בירושלים בנו לאורך השנים האחרונות כ-2500 דירות בשנה, בעוד שהביקוש הוא כפול ואף למעלה מזה", אומר שרגאי ומציין כי בצד הערבי אמנם יש ירידה בפריון, אך מנגד ."יש כניסה לא מפוקחת של ערבים מתחומי יו"ש אל תחומי ירושלים. זה קורה בעיקר בשכונות הערביות הצפוניות שמעבר לגדר הביטחון, במרחבים של מחנה הפליטים שועפאט ושל כפר עאקב. זו 'הבטן הרכה' של ירושלים, מבחינה דמוגרפית ומבחינות רבות נוספות".

כשהוא אומר 'בטן רכה' מתכוון שרגאי לבטן כואבת. "כשליש מהאוכלוסייה הערבית של מזרח ירושלים חיה בצפון העיר מעבר לגדר, באזורים שהוזנחו לאורך שנים רבות על ידי הרשויות הישראליות בכל תחום שרק ניתן להעלות על הדעת, עוני, סמים, פשע, נשק לא חוקי, טרור, עבריינות בנייה, תשתיות פיזיות ושירותים, תחומי רווחה וקהילה ועוד. ב'מזרח הפרוע' הזה חיים כיום כ-140 אלף נפש. מרבית התושבים שם, כמו יתר תושבי מזרח ירושלים, מחזיקים בתעודות תושב ירושלמיות, אבל באופן מעשי, האזורים הללו חדלו לתפקד כחלק מהמרקם העירוני של ירושלים כבר לפני שנים רבות. מבחינות רבות יש שם ריק שלטוני גדול והשפעה רבה של אנשי הרש"פ, חמאס וארגונים אחרים".

"בשל הדיור הזול והזמין בשכונות הענק הללו, והעדר גבול או מחסום בינן לבין איזורי יו"ש, מהגרים אליהם כל העת גם פלסטינים רבים מתחומי יו"ש, שבאו בקשרי נישואין עם הצד הירושלמי. רבות מהמשפחות שם הן 'מעורבות', כאשר אחד מבני הזוג הוא 'ירושלמי' והשני מיו"ש".

שרגאי מציין לחיוב כי בשנים האחרונות חל שינוי מסוים במגמה כאשר ראש העירייה, משה ליאון, הוביל בתיאום המשרד לענייני ירושלים הזרמת תקציבים והשקעות למזרח העיר, גם לחלקים שמעבר לגדר, אך לדבריו מדובר ב"טיפה בים הגדול של צרכי האזורים הללו, שהוא תוצר של הזנחה והתעלמות ארוכת שנים".

רוב ערבי בבירת העם היהודי - לא מתקבל על הדעת

למצוקה הדמוגרפית בבירת ישראל מספר השלכות ושרגאי מונה בראש ובראשונה את זו התודעתית-ערכית. "העם היהודי חזר לציון, הקים בה מדינה וקבע את ירושלים כבירתו. מנקודת מבט ציונית ויהודית, המחשבה שאחרי 2000 שנות גלות, בבירת מדינת ישראל הריבונית ייווצר רוב ערבי, היא בלתי מתקבלת על הדעת".

לדבריו יש לדעת לכבד את נוכחותם של ערביי ירושלים ולהעניק להם את מלא הזכויות האזרחיות והמוניציפאליות ככל תושב אחר של בירת ישראל, אך זאת לצד "אפס סובלנות מול גילויים של טרור, אלימות והסתה, שחלק מהמזרח ירושלמים הצטרפו אליהם בשנים האחרונות".

גם את שרגאי מטרידה האפשרות שיום יבוא וערביי מזרח ירושלים, אולי בהשראת מנסור עבאס, יבחרו לבטל את החרם שבו נקטו כלפי הבחירות לעירייה, יציגו רשימה מטעמם למועצת העיר ומועמד לראשות

אני מדבר למשל על אפשרות להקים עיריית גג לבירה ולספח דה-פקטו לירושלים יישובים יהודיים ממטרופולין ירושלים ולכלול אותם בגבולות המוניציפליים של הבירה

העיר ויצאו בהמוניהם להצביע עבורו. לדבריו "יש כבר דיבורים על כך. מעמד 'התושב' שבו הם מחזיקים מקנה להם את הזכות לבחור ולהיבחר למועצת עיריית הבירה, זכות שרובם ככולם בחרו עד היום שלא לנצל. ערביי מזרח ירושלים שווים בקלפי העירונית, למעלה משליש מהמושבים במועצת העיר, כלומר כ-12 מנדטים מתוך ה-31. תיאורטית, הם יכולים להריץ מועמד גם לראשות העיר. המועמד חייב להיות גם אזרח, ולא רק תושב. בפניהם עומדת האפשרות לאתר מועמד כזה, שקיבל אזרחות ישראלית, ויש כמה עשרות אלפי כאלה מתוך כ-400 אלף תושבי מזרח ירושלים, ולהריצו לראשות העיר".

האם ניתן למנוע זאת? שרגאי משיב בשלילה אך מיד מוסיף כי ניתן לבצע כמה צעדים להגדלת הרוב היהודי בירושלים ובכך להקטין את כוחם היחסי של ערביי העיר. "אני מדבר למשל על אפשרות להקים עיריית גג לבירה ולספח דה-פקטו לירושלים יישובים יהודיים ממטרופולין ירושלים ולכלול אותם בגבולות המוניציפליים של הבירה. אם לוקחים את ביתר עילית, מעלה אדומים, גבעת זאב, אפרת ואת יישובי המועצה האזורית גוש עציון והופכים אותם לעיריות בת של עיריית ירושלים, מקבלים תוספת של כ-150 אלף יהודים, שרבים מהם יוכלו להשתתף בבחירות לעיריית הגג, ובכך להקטין את שיעור המצביעים הערבים הפוטנציאליים, תושבי הבירה, בקרב כלל המצביעים".

שרגאי מספר כי התכנית שהוא מתאר כאן בתמצית הועלתה כבר בשיח סביב תכנית 'מגן ירושלים', אותה הוביל יחד עם קבוצת מומחים לענייני הבירה בראשותו של חיים סילברשטיין. למעשה, הוא אומר, התכנית מגולמת בכמה וכמה הצעות חוק שהוגשו לכנסת לאורך השנים.

אפשרות נוספת שהעלה שרגאי במסגרת מחקר שערך עבור ה'מרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה' ואומצה על ידי השר זאב אלקין, היא לגרוע מירושלים את השכונות הערביות הגדולות שמעבר לגדר, ולהקים עבורן מועצה או מועצות מקומיות נפרדות. שרגאי מדגיש כי יוזמה זו אינה מדברת על העברת השכונות לרש"פ, אלא על השארתן בתחומי ישראל תחת ריבונות ישראלית, אך מחוץ לתחום השיפוט של ירושלים. "זה עשוי להחזיר אותנו ל-30:70 במקום רוב של 60% יהודים בלבד שקיים היום". יצוין כי לתכנית זו קיימים לא מעט מתנגדים החוששים מתקדים שיתפרש כחלוקת ירושלים בפועל.

כשני שליש מתושבי ירושלים 63% חיים כיום, 55 שנה אחרי איחוד ירושלים, באיזורים המכונים 'מזרח העיר', מצפון, מדרום וממזרח לגבולות השיפוט הישנים. 37% גרים במערבה.

בעוד שבמערב העיר 99% מהתושבים הם יהודים, הרי שב'מזרח העיר' רק 39% מהתושבים הם יהודים ו-61% הם ערבים

על פי נתוני השנתון הסטטיסטי של ירושלים, שמעודכנים לסוף 2020, ב'מזרח העיר' מתגוררים כיום 361,700 אלף תושבים ערבים ו-233,900 יהודים.

בסך הכל חיים בירושלים, 951,100 נפש והיא העיר הגדולה באוכלוסייתה מבין ערי ישראל. תושביה מהווים 10% מאוכלוסיית ישראל. בירושלים גם גרה האוכלוסייה היהודית הגדולה ביותר בישראל - כ-584 אלף תושבים והאוכלוסייה הערבית הגדולה בישראל , כ-367 אלף תושבים.

מחיר האדישות הישראלית - תכנית מטרופולין ירושלים לרש"פ

ברוך ידיד, מזרחן ופרשן ערוץ 14

המזרחן ברוך ידיד חושף את המסמך המפורט של תכנית הרש"פ להקמת מטרופולין ירושלים המשתרע מחברון ועד רמאללה. היוזמה מהאו"ם, המימון אירופי, האדישות ישראלית.

בעוד ישראל הרשמית מעדיפה לעצום עין מלא מעט אתגרים בפניהם מתמודדת הבירה ירושלים, החל מדמוגרפיה דרך תעסוקה ועד ביטחון וכלכלה, ברשות הפלשתינית לא שוקטים על השמרים ובמסמך מפורט שהגיע לידי המזרחן ברוך ידיד, נראה כי נערכים שם לקביעת עובדות בשטח באופן משמעותי ביותר סביב עתידה של ירושלים.

ליבה של התכנית הערבית הוא היעד לתקוע יתד מצפון לדרום באופן שלא יאפשר לירושלים היהודית לצמוח מזרחה. המפות והתכנים שמופיעים בתכנית מלמדים על מגמה ברורה לחסום בנייה יהודית בירושלים לכיוון מזרח

בשיחה עם 'ריבונות' מציג ברוך ידיד, סא"ל במיל' ומי שהיה יועץ לענייני ערבים בפיקוד מרכז וכיום פרשן לענייני ערבים בערוץ 14, את עיקרי התכנית הערבית המגובה בסכומי עתק ולדבריו אינה אלא יוזמה של אחד מארגוני האו"ם אליו חברו ארגונים ומוסדות מהרש"פ.

איפה ישראל בתמונה? טוב ששאלתם, כי כנראה היא ממש לא שם.

המיזם המדובר מתפרס על פני מספר שנים ואמור, על פי החזון הערבי, להיות מושלם בשנת 2030. המימון לו, בגובה של 952 מיליון דולר, מגיע ממדינות האיחוד האירופי שקיבלו כל אחת אחריות על קידום נתח ממנו. לפי שעה, הוא אומר, לא ברור אם הכספים האירופיים החלו לזרום לקופתה של הרש"פ, את התכנית בהחלט מקודמת במסדרונות השונים.

בחלקי המבוא של התכנית מופיעים מספר עקרונות. בפרק החזון נכתב כי ירושלים תהפוך למרחב האורבני הגדול ברש"פ. מרחב זה עתיד להתפרש מרמאללה ועד חברון כאשר במרכזו ירושלים העתיקה. במסמך שהגיע לידי ידיד מאות טבלאות המחלקות את המיזם הגדול לפרויקטים פרטניים בתחומים שונים ובמיקומים שונים. החל מבארות מים, דרך כבישים ועד בתי ספר ועוד ועוד, מיזמי תרבות, תיירות, תעבורה, חינוך וממשל מפורטים כאשר על כל אחד ואחד מהמיזמים מצוין מי הממן האחראי לו ובאיזה קצב יקודם.

היעד הערבי - בלימת התרחבות ירושלים מזרחה

"בראשית שנת 2022 קיימה ממשלת הרש"פ ישיבה מיוחדת ובה התקבלה ההחלטה לתעדף את ירושלים בקידום פרויקטים שונים ולשם כך הוקצו כמה עשרות מיליוני שקלים שיושקעו בתחומים רבים ומגוונים", מספר ידיד על מה שנראה כמתלבש היטב על התכנית האירופית ובחינה של המפות, הטבלאות והנתונים במסמך שבידיו "מראה התאמה בין התכניות", כלשונו.

ידיד מדגיש כי "ליבה של התכנית הערבית הוא היעד לתקוע יתד מצפון לדרום באופן שלא יאפשר לירושלים היהודית לצמוח מזרחה. המפות והתכנים שמופיעים בתכנית מלמדים על מגמה ברורה לחסום בנייה יהודית בירושלים לכיוון מזרח".

"התכנית לא מתייחסת להיבטים דתיים, אבל כאשר במרכזה נמצאת העיר העתיקה למרות שמדובר בשטח שבו 35,000 איש בלבד די ברור שהמגמה היא הקמת בירה דתית למדינה עתידית", אומר ידיד ומספר כי על פי התכנית הערבית ירושלים אמורה להפוך למטרופולין ערבי שיחולק לשני אשכולות, צפוני ודרומי, מהלך שיאפשר שליטה קלה יותר. התכנית כוללת חמש תכניות מתאר חדשות לשכונות הערביות השייכות כעת לאחריותה המוניציפאלית של עיריית ירושלים. לבד מכך כוללת התכנית עוד 17 תכניות מתאר לאוכלוסיה הערבית שמחוץ לגדר הירושלמית. בין השאר מדובר ב"הקמה של 14 אתרי אנרגיה סולארית, 11 תכניות לתיירות, 10 פרויקטים שונים לשיכון והקמת יחידות דיור רבות. המיזם רואה בעטרות את שדה התעופה הפלשתיני שאמור לחזור לידיהם, כך על פי הגדרתם. בנוסף נכללת בתכנית הקמתם של 271 בתי ספר, 130 גנים ו-6 בתי ספר מקצועיים. במחוז ירושלים המפורט בתכנית יוקמו 14 עיריות ו-15 מועצות כפריות שיכהנו כולן תחת קורת גג מוניציפאלית כוללת אחת".

ידיד מדגיש כי פרטי התכנית מוכיחים כי תכליתה לאתגר את מדיניות הבניה והתכנון הישראלית, וברוח זו נשמע קולם של בכירים ברש"פ העוסקים באזור ירושלים ומדברים על קביעת עובדות בשטחי C כיעד מרכזי. לדבריו אמנם סביר להניח שהרש"פ לא תוכל לממש את כל תכניותיה הגרנדיוזיות, אך די בחלק מהמהלכים הללו כדי לקבוע עובדות שיהיה קשה מאוד לבטל אותן מאוחר יותר.

אדישות ישראלית

"בישראל אין תכניות בשיעור גודל כזה עבור ירושלים. אמנם יש תכניות חומש, אבל התכנית הישראלית מתמקדת בפיתוח מזרח העיר, בעוד תכנית הרש"פ רואה את מרחב ירושלים כמטרופולין אחד שלם. בהחלטות האחרונות של ממשלת הרש"פ אפשר לראות כיוון ברור שכולל מתן הטבות של אזור עדיפות א' למחוז ירושלים, הקצאת תקציבים למועצות באזור, מימון הוצאות משפטיות של בניה בלתי חוקית, כספים לחפירת אתרי מים להקמת אתרי סלולאר וחשמל ועוד".

כבר בראשית הדברים שאלנו היכן ישראל באירוע הזה, והתשובה שמציג ברוך ידיד מאוד מאכזבת. "בישראל לא הכירו את התכנית. הצגתי את הדברים לכמה שרים ומנכ"לי משרדים. הם ביקשו עוד מצגות וחומרים, אבל לא שמענו תגובה מאף אחד", הוא אומר ומוסיף כי בחצי פה, כהגדרתו, נאמר לו שהסיפור לא מעניין, "ומדובר בדרג בכיר מאוד של גורמים מדיניים וביטחוניים".

התכנית כוללת חמש תכניות מתאר חדשות לשכונות הערביות השייכות כעת לאחריותה המוניציפאלית של עיריית ירושלים. לבד מכך כוללת התכנית עוד 17 תכניות מתאר לאוכלוסיה הערבית שמחוץ לגדר הירושלמית

ירושלים ירושלים ירושלים ירושלים ירושלים ירושלים ירושלים ירושלים ירושלים ירושלים ירושלים

ירושלים ערים סביב לה

עיריית גג ירושלמית שתכלול תחתיה את גבעת זאב, מעלה אדומים, גוש עציון וכמה מישובי בנימין, תכריע את המשבר הדמוגרפי ותאפשר בנייה מאסיבית בבירה. ראיון עם סגן ראש עיריית ירושלים אריה קינג.

צילום: הלל פלג

אריה קינג, סגן ראש עירית ירושלים

מול החשש הגובר לאבדן הרוב היהודי בירושלים בשל מחסור בדיור ובתעסוקה מתחזקת הקריאה לקידום מיזם ירושלים רבתי שיאחד תחת עיריית גג אחת את ירושלים, מעלה אדומים, גבעת זאב, גוש עציון וחלק מישובי בנימין, מהלך שיוסיף לעיר עוד כמאתיים אלף תושבים יהודים ויאפשר בניית שכונות נוספות במרחב שבין ישובי ירושלים רבתי.

סגן ראש עיריית ירושלים, אריה קינג, רואה את המהלך הולך וקורם עור וגידים, גם אם עדיין אינו קורה בפועל. "אני מגדיר את הרעיון שאני מבקש לקדם 'מטרופולין ירושלים' כאשר השאיפה היא להפוך פיזית את ירושלים לגדולה יותר", הוא אומר ומציין מספר שירותים שכבר כעת ניתנים לישובי הסביבה מירושלים עצמה. הרחבת המגמה הזו מהווה בעיניו בסיס מעשי לקראת מהלך ההמשך של הגדרת כלל הישובים הללו כחלק ממטרופולין ירושלים.

בעיני קינג התחבורה היוצאת מירושלים למעלה אדומים, בית אל וגוש עציון דומה לזרימת המים הירושלמים דרך נחלי קדרון, אוג ודרגה, וכך קווי חשמל שנמתחים מירושלים ליישובי הסביבה, כל אלה ועוד מהווים הבסיס המעשי לתוכן הרוחני, כהגדרתו, שבוא יבוא.

ממשאיות זבל ועד מרתון ירושלים

מתווה עיריית הגג שאותו מבקש אריה קינג לקדם מתברר גם כיעיל ומשתלם כלכלית. אם משאיות זבל יוצאות כיום משכונת רמות אין סיבה שפעילותן תיעצר קילומטר מבתי גבעת זאב ולא תימשך הלאה, שהרי ממילא גם משאיות הזבל מגבעת זאב מפנות את תכולתן במפעל המחזור שבעטרות. אין סיבה לכפילות הזו שמהווה רק דוגמא ליעילות שיכולה להתבצע במגוון שירותים עירוניים. "פינוי זבל מאוחד יזהם פחות אוויר, יחסוך כסף רב וגם יקל על התנועה. כך גם הסעות תלמידים לבתי ספר. אין סיבה שילד שגר בגבעת זאב לא יוכל ללמוד ברמות אם הוא רוצה בכך".

"הרי החשמל לאזורים נרחבים בבנימין ולמעלה אדומים עובר דרך ירושלים", הוא אומר ולא מוצא סיבה לכך ששירותים נוספים יאוחדו וייצרו "ירושלים אחרת, ענקית, מגה-עיר, כפי שהדבר מכונה בהגדרה הבינלאומית".

והדוגמאות הרבות של אריה קינג מגיעות עד למרתון ירושלים. "אין סיבה שמרתון ירושלים שהולך ומתפתל בכל רחובות ירושלים, לא יתחיל בגוש עציון, יעבור דרך ירושלים, יגיע לשער בנימין ובחזרה לגוש עציון. ביחד זה 42 ק"מ".

"זו אחת הדרכים למנוע רעיונות הזויים משמאל ומימין של חלוקת ירושלים", אומר קינג ומדגיש כי רעיונות לחלוקת העיר נשמעים גם מצד ימין של המפה הפוליטית, שם עולים רעיונות להוצאת שכונות ערביות מאחריותה המוניציפאלית של העירייה והקמת רשות חדשה ועצמאית עבורן. בעיניו מדובר במהלך זוחל של חלוקת ירושלים, מהלך שאחריתו מי ישורנו. "במקום לדבר על צמצומה של העיר צריך לדבר על הרחבתה. אנשים חוששים מהאיום הדמוגרפי. יש דרך אחת להתמודד דרך השלת אנשים ממנה, ויש דרך להתמודד דרך הרחבת הגבולות שלה. מי שמשיל אנשים עושה את זה גם בדרך של השלת שטחים מירושלים, בין אם מדובר בניר ברקת, בזאב אלקין ובין אם מדובר בשמאל, בשורה התחתונה זו חלוקת ירושלים".

בירושלים לא נוגעים

קינג לא מקבל איתותי הרגעה מכיוונם של יוזמי מהלך ההיפרדות מהשכונות הערביות וטענתם שהשכונות לא יועברו לרש"פ אלא יישארו באחריות ישראל. הוא מזכיר את תקדים מנסור עבאס שהחל, לדבריו, "במהלך הקטן שאותו ביצע נתניהו כששיגר את עמית הלוי לרב דרוקמן כדי לבחון היתכנות של הכשרתו ומהר מאוד הפך הצעד הקטן למתן לגיטימציה לשמאל לקדם מהלך יחד עם בנט, שקד, סער והאוזר להקמת ממשלה שהפכה את רע"מ לקונצנזוס. עכשיו כבר מדברים על חבירה למשותפת... כך זה גם עם גבולותיה של ירושלים. נגיעה קטנה בגבולות עלולה להתדרדר עד לחלוקת ירושלים. מתחילים עם היפרדות למען הדמוגרפיה ואחר כך מתקדמים משועפאט וכפר עאקב לעיסאוויה והלאה".

"במקום זאת אנחנו צריכים לבנות ב-E-1 שהוא חלק מירושלים, להרחיב את הבניה עד גבעת זאב ונכלול בירושלים את כל תושבי גבעת זאב, מעלה אדומים והישובים שעד שער בנימין". קינג רואה בחזונו שלטי 'ברוכים הבאים לירושלים רבתי' מוצבים בשער בנימין, בבית חורון ובשומרוני הטוב בדרך העולה מים המלח. "המסר שזו ירושלים ייכנס לכולנו לראש וירחיק מחשבות הזויות על מסירת השטח חלילה.

אנחנו צריכים לבנות ב-E-1 שהוא חלק מירושלים, להרחיב את הבניה עד גבעת זאב ונכלול בירושלים את כל תושבי גבעת זאב, מעלה אדומים והישובים שעד שער בנימין. המסר שזו ירושלים ייכנס לכולנו לראש וירחיק מחשבות הזויות על מסירת השטח חלילה

מדובר במהלך תודעתי-מחשבתי שמבוסס על הדברים שכבר קיימים בשטח ושאנחנו לא מודעים להם".

דוגמא לאיחוד שירותים שקיים כבר כעת מעלה אריה קינג משעות החירום בהם מתאחדת נפת מוריה של פיקוד העורף בשליטה על ירושלים, גבעת זאב ומעלה אדומים. "כלומר שיש מערכות שכבר הבינו שזה דבר נכון. צריך להוסיף עוד מערכות לחשיבה הזו ולהפוך את הדבר למוחשי בחיי היומיום. הרי המפקד הצבאי של ירושלים בשעת מלחמה הוא המפקד גם במעלה אדומים וגבעת זאב, הוא למעשה ראש עיריית ירושלים וראש עיריית מעלה אדומים וראש מועצת גבעת זאב, הוא האחראי על החינוך, הזבל והכול. אם זה טוב לזמן מלחמה זה יכול להיות טוב גם לזמן שגרה".

קינג מודע להערכות לפיהן יהיו מראשי הרשויות האחרות שיסרבו למסור את מושכות ההנהגה לעיריית ירושלים ומשום כך הוא מדגיש שהרעיון שלא אינו כולל את ביטול הרשויות אלא שמירה על עצמאותן של הרשויות תחת קורת גג אחת שתעניק לראשי הרשויות מגוון אמצעים שבכוחה של עיריית גג גדולה לתת. "אני לא מדבר על לקחת מושכות מהרשויות, אלא להיפך, לתת יותר מושכות לרשויות כדי שיעבדו יחד".

להערכתו של קינג במועצת עיריית ירושלים יש כבר כעת רוב לרעיון, אם כי הוא מעריך כי גורמים אחרים בעלי אינטרסים שונים צפויים לחשוש מאבדן שליטה ויפעלו כדי לסכל את המהלך, אך במידה ויובהרו להם פרטי התכנית ומשמעויותיה הם עשויים לסגת מהתנגדותם זו.

ירושלים

כל הפעילות במועצת יש"ע קשורה בריבונות וקידום ריבונות

שלמה נאמן, יו"ר מועצת יש"ע הנכנס, רואה כחלק בלתי נפרד מתפקידו החדש את קידומו בשטח של חזון הריבונות. ל'ריבונות' הוא מספר גם על הסיבות לסיכול תכנית טראמפ.

שלמה נאמן, ראש מועצת גוש עציון

(צילום: יוסי אלוני)

ימים אלה הם ימים של חילופי משמרות בהנהגת מועצת יש"ע. דוד אלחיאני, ראש מועצת בקעת הירדן, עוזב את כהונתו ובמקומו נבחר, ראש מועצת גוש עציון, שלמה נאמן, מי שזה מכבר הניח את חזון הריבונות ביהודה ושומרון כאחד האתגרים הבולטים וההכרחיים לעתיד מדינת ישראל. שוחחנו אתו על התרומה אותה הוא רואה שיוכל לתרום בתפקידו החדש לקידום החזון.

"כל הפעילות שמתרחשת במועצת יש"ע קשורה בריבונות וקידום ריבונות", אומר נאמן ומרחיב: "כל מה שקורה וכל מה שלא קורה ביהודה ושומרון תלוי בדבר אחד והוא העובדה שאנחנו עדיין לא באמת מדינת ישראל במלוא מובן המילה על פי החוקים שלה. המשמעות של העובדה הזו נוגעת לבנייה, קרקעות, תשתיות, מצבן הכלכלי של המועצות, ביטחון וכמובן גם שאלת העתיד המדיני של האזור. אם המדינה הייתה מתייחסת לדין יצהר כדין תל אביב הכול היה שונה".

נאמן מקפיד להבהיר כי גם קודמיו בתפקיד "עשו הכול כדי שתהיה ריבונות, והנושא בהחלט העסיק אותם". אך גם הוא שומע בתקופה האחרונה את הקולות הנשמעים בקרב חוגי הימין ולפיהם שבגלל מועצת יש"ע הפסדנו את הריבונות. הטענות הללו נשמעות בעקבות ההתנגדות האקטיבית של המועצה בראשות קודמו, דוד אלחיאני, לתכנית טראמפ. נאמן אינו מתחרט לרגע על ההתנגדות הזו.

שמענו שהיו גם אנשי שמאל ישראליים שהגיעו לשם והשפיעו על השינויים בהחלטה האמריקאית. אני חושב שאני יודע במי מדובר

התכנית שונתה בתוך שבוע

"כמי שהיה אז חבר הנהלת מועצת יש"ע, כמי שעסק בנושא הזה הרבה מאוד וכמי שהיה שותף לכל הדיונים אני יכול לקבוע שתכנית טראמפ שהייתה ביום ההכרזה היא לא אותה תכנית כפי שהציגו לנו במהלך התקופה שלפני הצגתה. הרי ברגע הראשון כולנו היינו בעדה ואפילו טסנו לוושינגטון כדי לתמוך ולציין זאת. לאחר כמה ימים כשראינו את השינוי שחל בה התהפכנו ויצאנו נגדה. הסיבה לכך הייתה פשוטה, התכנית השתנתה".

לדבריו "אחרי שלוש שנות עבודה על התכנית הראשונה היא יצאה לאור כתכנית החלת ריבונות ישראל על ההתיישבות ביהודה ושומרון. כולנו זוכרים את הציוץ מלשכת רוה"מ "ריבונות ביום ראשון". אולם באותו שבוע נכנסה לתכנית דרישה חדשה ששינתה הכול כשקבעה שתמורת ריבונות בחלק מיהודה ושומרון תהיה הסכמה להקמת מדינה פלשתינאית ב-70 אחוז משטחה. מדובר היה בדרישה שלא נשארת ברמה ההצהרתית שאנחנו מתנגדים גם לה, אלא גם בפועל, המפות השתנו. לדוגמא, אמרו לנו שכל יישובי יהודה ושומרון יהיו חלק ממדינת ישראל ואחרי שבוע הסתבר ש-19 ישובים יישארו מבודדים עם הקפאת בנייה".

לשאלתנו מה הוביל לשינוי הזה משיב נאמן בלשון זהירה מאוד. "זו החלטה אמריקאית, אבל שמענו שהיו גם אנשי שמאל ישראליים שהגיעו לשם והשפיעו על השינויים בהחלטה האמריקאית. אני חושב שאני יודע במי מדובר", אומר נאמן ומעדיף שלא לחשוף במי להערכתו מדובר, אך קובע: "העובדה היא שהייתה שם גם עבודה ישראלית".

כעת, כאשר הוא נכנס לנעליים העסוקות מאוד של ראש מועצת יש"ע מתכוון שלמה נאמן להמשיך ולמנף את תודעת הריבונות ואת מעשה הריבונות בשטח. "הריבונות מגיעה משני כיוונים, מלמעלה ומלמטה", הוא אומר. "נכון שאם תהיה החלטה מדינית של ממשלת ישראל זו תהיה החלטה חשובה שגומרת עניין בבת אחת, אבל הריבונות יכולה לבוא גם דרך החלטות ביניים קטנות שמביאות לריבונות בפועל צעד אחרי צעד וזה קורה דרך פיתוח תשתיות, סלילת כבישים ביהודה ושומרון ועוד. כיום אנחנו עומדים בפקקים כי אנחנו לא חלק ממדינת ישראל הריבונית מה שגורר יחס כזה מצדם של משרדי הממשלה שלא מזרימים תקציבים והתוצאה היא פקקים. המשמעות היא שכאשר נפתח תשתיות וכבישים אנחנו מקרבים ריבונות בפועל. כך התחבורה מוחקת את הקו הירוק מהמפה".

כבישים, תשתיות ותקשורת. גם זו ריבונות

לנאמן דוגמאות למכביר והוא מזכיר דוגמה אחת נוספת הנוגעת לתשתיות התקשורת והאינטרנט. "גופי תקשורת מחויבים בחוזה שלהם מול המדינה לקליטה ברמה מינימאלית לכל מקום ברחבי הארץ, אילת, הנגב וכל מקום אחר חוץ מיהודה ושומרון, שם הם לא חייבים לספק את אותם שירותים הכרחיים. כשאנחנו נלחמים על שיפור הקליטה הסלולארית אנחנו מביאים בכך ריבונות של תקשורת ליהודה ושומרון. כך נוצרת ריבונות מעשית מעבר לריבונות המדינית שצריכה גם היא לבוא על ידי הממשלה והכנסת".

זזים מזרחה

כמי שמכיר היטב את פוטנציאל הדיור הלא ממומש ביהודה ושומרון, נאמן קובע כי בעוד שוועת מצוקת הדיור נשמעת באזור המרכז "ישראל הרשמית לא מתייחסת ליהודה שומרון ובקעת הירדן כמקום לגור בו. מדובר באזורי ענק שלא נמצאים גם לא על מפת פתרון הדיור למגזר החרדי ולא כחלק מהפתרון ליוקר המחייה. אין הרחבת קרקעות מדינה מופשרות לבניה. זה פשוט לא על המפה".

הבנייה כמענה לדרישת המתיישבים, כפי שעושות ממשלות ימין בניגוד לממשלות שמאל שגם את זה אינן עושות, אינה מספיקה.

ישראל הרשמית לא מתייחסת ליהודה שומרון ובקעת הירדן כמקום לגור בו. מדובר באזורי ענק שלא נמצאים גם לא על מפת פתרון הדיור למגזר החרדי ולא כחלק מהפתרון ליוקר המחייה

הבנייה, אומר נאמן, צריכה להתבצע כחלק מפתרונות הדיור הנדרשים למדינה כולה. "מדובר בשטחים זמינים שניתן לבנות עליהם מאתיים אלף יחידות דיור גם בלי להיכנס לשאלת התפיסה המדינית ומחירי הדיור בכל הארץ היו יורדים. זה יכול להיות שינוי דרמטי".

ירושלים רבתי

כראש מועצת גוש עציון ביקשנו את התייחסותו של נאמן למיזם ירושלים רבתי המבקש לכלול בתחומה המוניציפאלי של הבירה גם את יישובי המועצה שלו. נאמן מצדד בלהט: "תכנית ירושלים רבתי היא תכנית נכונה וחשובה. מבחינה ערכית, התכנית תקבע בתודעה את מעמדה של יהודה ושומרון כחלק בלתי נפרד ממדינת ישראל. מבחינה מעשית התכנית תועיל לתושבי האזור כולו. יש לנו המון במשותף בנושאים המוניציפאליים עם העיר ירושלים כמו תשתיות כבישים, תעסוקה, חינוך, תחבורה ולכן החיבור הזה מתבקש. אני מאמין בתכנית ומתכוון להמשיך לפעול עד למימושה".

ריבונות ריבונות ריבונות ריבונות ריבונות ריבונות ריבונות ריבונות ריבונות ריבונות ריבונות ריבונות ריבונות ריבונות

היעד הראשון, המתבקש והריאלי של הריבונות

למרות הניסיון הכואב של אוסלו עדיין דוגלים לשעברים במערכת הביטחון בחלוקת הארץ והקמת מדינה פלשתינית, אם רק יימצא להם פרטנר לכך. המגמה הזו מדאיגה מאוד את קובי אלירז, יועצם בעבר של ארבעה שרי ביטחון, הבוחר להיכנס לעומק הדברים ולהציג תכנית ריבונות ריאלית.

צילום: הלל מלג

קובי אלירז

כמי שהיה יועצם של ארבעה שרי ביטחון שונים לענייני התיישבות, נחשב קובי אלירז לאחד המומחים הגדולים ביותר למציאות בשטחי יהודה ושומרון. ככזה השיח איתו לא מסתכם בכותרות, הצהרות, עקרונות ויעדים, אלא בחינה מעשית של היתכנות מהלכי הריבונות השונים בפועל.

עם זאת הוא מבהיר כבר בפתח הדברים כי החלום והשאיפה הם החלת ריבונות ישראלית מלאה על השטח כולו והכרזה ברורה שהשטח כולו הוא ארץ ישראל, "אלא שלצערינו לא עשינו את זה בעבר שאולי היה יותר פשוט ועם כל החשיבות להציב את היעד האידיאלי לנגד עינינו המציאות היא שכל עוד זה קשור ליכולתנו האנושיות וההסכמות הבינ"ל צעד מלא שכזה אינו ריאלי גם בשל השיח הפרוגרסיבי, שיח שוויון הזכויות והמציאות בזירה הבינלאומית. בזירות הללו אנחנו עם ידיים די כבולות", הוא אומר. "יהיה לנו מאוד קשה להחיל ריבונות על כל השטח ולהסביר לעולם למה לא נותנים שוויון זכויות מלא לערבים הפלשתינים".

זה אמנם מפתיע כל פעם מחדש, אבל לצערי מסתבר שדוקטרינת אוסלו שמדברת על נסיגה מכל השטח עדין קיימת ועדיין נשמעת מכל מיני לשעברים

בימים אלה מופץ מאמר מקיף של אלירז ובו הוא מנתח את מורכבות המציאות ביהודה ושומרון ואת הבעייתיות הגלומה בתכניות המדיניות שמציגים פוליטיקאים משמאל ומימין. המאמר המתפרס על עשרות עמודים אינו אלא תקציר של כמאה עמודי ניתוח מדוקדק של הדברים, הוא גם מציג תכנית סדורה לצעדי ריבונות ראשונים ומתבקשים.

את התכניות המדיניות הקיימות כיום מחלק אלירז לשלוש מרכזיות - 1, נסיגה מהשטח והקמת מדינה פלשתינית. 2, ריבונות מלאה על השטח כולו , ריבונות בשטחי C בלבד.

למרות הכול הם עדיין מדברים אוסלואית

"זה אמנם מפתיע כל פעם מחדש, אבל לצערי מסתבר שדוקטרינת אוסלו שמדברת על נסיגה מכל השטח עדין קיימת ועדיין נשמעת מכל מיני לשעברים למיניהם ממערכת הביטחון. הם טוענים שכרגע אין פרטנר אבל אם היה אחד כזה היינו עושים איתו דיל ונסוגים. ישנה סוג של התעלמות ממסקנות ההתנתקות מעזה, ממסקנות האביב הערבי או מניתוח תוצאות המהלכים האמריקאיים בעיראק ובאפגניסטן, אפילו ממלחמת אוקראינה והישענותה על המערב".

"מדהים לגלות שעדיין יש אנשים במטכ"ל שדוקטרינת אוסלו מדברת מגרונם. את זה אני פוסל גם אידיאולוגית וגם מעשית ויש מספיק דוגמאות מהעבר הלא רחוק שמוכיחות שנוסחה כזו לא הצליחה ולא תצליח. על הרקע הזה ציפי לבני יכולה לפרסם מאמר בחודש האחרון ב'ידיעות אחרונות' ובו היא קוראת לשוב לשיח ההיפרדות מהפלשתינים וקובלת על שהנושא ירד מסדר היום תוך שהיא מגדירה את עמדות הימין כנרטיב שמוביל את ישראל לאסון לאומי. מול עמדות אלה וחילחולן לתודעת המנהיגות בישראל יש להיאבק", הוא משוכנע.

בהתייחס לעמדה המוצגת בימין ולפיה ניתן להחיל ריבונות מלאה על כל השטח ובמהלך ארוך טווח יהיה ניתן לבחון את נאמנותם האזרחית של ערביי יו"ש, ומי שיעמוד במבחן זה יקבל אזרחות ישראלית, אומר אלירז כי הוא מתקשה לראות את ישראל מושכת את הסוגיה לאורך זמן רב מבלי להיכנס למלכודת האורבת לה בדמות האשמתה באפרטהייד. "יטענו שיש כאן אנשים ממעמדות שונים שמופלים לרעה ונתקשה להתנהל כמדינה במשפחת העמים".

לטעמו ולהערכתו "גם ריבונות רק על שטח C תהיה מורכבת, כי אין מכשול שימנע זליגה של ערבים משטחי A ו-B לשטחי C. כשפלשתיני יידע שמקבלים ביטוח לאומי בשטח C הוא ימהר לעבור לשם ולהתחתן עם ערביה פלשתינית כדי לזכות בהטבות הישראליות. זה בדיוק מה שקרה בירושלים במחנה הפליטים שועפאט והכפר עאקב, שתי שכונות בתחום השיפוט של העיר ירושלים שגדלו מאלפים בודדים בשנת 2000 לכ-150 אלף איש כיום רק בגלל ששם מקבלים מעמד של תושבות הכולל תנאים סוציאליים למיניהם, ובעיקר בגלל שאין גדר מפרידה בינם לבין יו"ש. בעקבות כך המציאות היא שאם הם יחליטו להגיע לקלפיות ולבחור ראש עירייה, הם יהיו אלה שיקבעו את זהותו של ראש העיר בירושלים. לא נוכל למנוע זליגה דומה של פלשתינים שירצו זכויות לשטחי C, ככל שנחיל עליו ריבונות".

לשאלתנו אם כמי שהיה גם יועצו של נפתלי בנט כשר ביטחון הוא מבין כיצד מתעלם בנט מטענתו זו ומציג את רעיון הריבונות בשטחי C כתוכניתו המדינית, משיב אלירז בתמצית: "הפוליטיקאים לא תמיד יורדים לפרטים. הם מסתפקים בכותרות יפות, לצערי בנט גם לא פרע את השטר על הפסקת ההשתלטות הפלסטינית החד צדדית בשטח C למרות הצהרותיו ההחלטיות בעניין".

החלת ריבונות בבקעת הירדן, צעד אותו ניתן לבצע תוך הסכמה לאומית רחבה, כולל זו של המחזיקים בעמדות וותיקי מפלגת העבודה

מכאן עובר אלירז לעיקרי הצעתו האלטרנטיבית שגולת הכותרת שלה היא החלת ריבונות בבקעת הירדן, צעד אותו ניתן לבצע תוך הסכמה לאומית רחבה, כולל זו של המחזיקים בעמדות וותיקי מפלגת העבודה. בבקעה, הוא מזכיר, מספר מועט מאוד של תושבים ערבים ובהחלת ריבונות עליה ייקבע גבולה המזרחי של ישראל, צעד שיתקבל בברכה גם בצד המזרחי של הירדן. שם בית המלוכה ישמח לגלות צעד שיבלום אפשרות של צמידות עתידית למדינה פלשתינית הצפויה לאיים על השלטון הירדני.

צעד שכזה, אומר אלירז, יבלום את אופציית יישום חלום השיבה הפלשתינית באופן מוחלט ויבטל את רעיון התעתועים של הצבת כוח רב לאומי שישלוט במעברי הגבול, מה שיסתיים לטעמו בתרחיש הכואב של ציר פילדלפי ולא מעבר לכך.

שדה התעופה של ירושלים בבקעת הירדן

בתכניתו קורא אלירז להקמת שדה תעופה בבקעת הורקניה שבצפון מזרח מדבר יהודה. שדה תעופה בינלאומי שכזה במרכז הארץ יהיה יעיל פי כמה מרעיונות הקמת שדה תעופה בדרום או בצפון (החלופות הקיימות), במקום מרוחק ממרכזי האוכלוסייה הזוכה להתנגדויות רבות מצד שוחרי הטבע ואיכות הסביבה ומסיבות נוספות. שדה תעופה שכזה ייחשב כשדה התעופה הבינלאומי של ירושלים ויחזק את מעמדה. בנייתו תהיה מהפכה של ממש בהשקעות ביהודה ושומרון שעד כה אינם כוללות מתקני תשתיות לאומיות משמעותיים כלשהם.

עוד הוא מעיר כי "שדה תעופה שכזה יוכל בתנאי אבטחה וביטחון נדרשים לשמש גם את ערביי יו"ש, ואף להוות מבחינתם דרך נוחה ליציאה לחו"ל, זה גם יחזק את ההסכמה הבינ"ל למהלך".

"החלת הריבונות בבקעה תשדר מסר של אי נסיגות ולא עידוד של דרישות נוספות מצד הערבים", הוא אומר ומוסיף כי במהלך מעט גדול יותר נכון יהיה להוסיף גם ריבונות על גושי ההתיישבות, אך כאן הוא מדגיש כי מדובר בריבונות על הגושים, כמו גוש שילה עלי אריאל כיחידה אחת, ולא על הישובים כפרטים, מה שעלול לייצר תסבוכת בתיחום גבולותיו של כל ישוב, מה שימנע ממנו התפתחות והתרחבות בעתיד.

חלק בלתי נפרד מהחלת הריבונות, מציין אלירז, היא גם נטילת אחריות מלאה על השטח והמשמעות היא גם הסדרת ישובים ערבים על פי קריטריונים התואמים את האינטרס והשיקולים הישראליים. "במציאות הקיימת זה הרע במיעוטו", הוא אומר ומעיר כי מהיכרותו את יכולת המנהיגות בישראל הוא מטיל ספק ביכולתם לקדם גם רעיון מינימאלי וראשוני שכזה. עם זאת הוא אומר: "חשוב להגיד מה החזון, אבל חשוב גם להציג משהו פרגמאטי שגם השמאל יהיה מוכן לדבר עליו. זה מוציא את השטיח מתחת רגליהם של ההזויים המקווים לחלוקת הארץ והקמת מדינה פלשתינית, חלילה".

הימין צריך תכנית

כבר לא מספיק לחשוב על עוד דונם, עוד עז ועוד מתיישב. מול הפעילות הפלשתינית המואצת להשתלטות על השטח דרושה תכנית ריבונות ימנית מעשית. עו"ד אביחי בוארון

צילום: גיל שמעוניץ

עו"ד אביחי בוארון

בשנים האחרונות, וכנגד כל הסיכויים, הובילה תנועת ריבונות שיח ציבורי חדש, שהביא לקדמת הבמה המדינית את חזון הריבונות. האפשרות המדינית הפכה לאופציה שנדונה ברצינות בטרקלינים המדיניים, אם בגרסה המצומצמת כריבונות חלקית בעיר מסוימת כמקרה מבחן, מעלה אדומים תחילה, אם כריבונות חלקית בגושי ההתיישבות או בשטחי C תכנית טראמפ, ואם בגרסתה המורחבת, ריבונות אותה יש להחיל על כלל שטחי יהודה ושומרון. כך או כך, הדיון עסק בשאלה 'איך' להחיל את הריבונות בעוד השאלה 'אם' להחיל ריבונות איננה רלוונטית עוד. זה הישג מדהים ואת הכתרים יש לקשור לעומדות בראש התנועה.

ויחד עם זאת העיקר חסר מן הספר. בהעדר תכנית מפורטת, הדרג המדיני מתקשה ליצור נוסחה שתתקבל על כלל הימין הישראלי. מבלי להיכנס לשורש המחלוקת, גם תכנית טראמפ שהעלתה את האפשרות המרשימה של החלת ריבונות על 32% משטחי יהודה ושומרון, אומצה רק על ידי מצדדי הפרגמטיזם המדיני וזכתה לכתף קרה מאנשי שטח, שחרדו מההשלכות שיהיו לתוכנית שעה שהרשות הפלשתינית תשתלט על 70% משטחי יו"ש (בהר המרכזי - 90%), ותביא לחנק ההתיישבות הישראלית.

נוכח אי ההסכמה והביקורת העזה שהושמעה בפרהסיה, הדרג המדיני הישראלי ומקבלי ההחלטות האמריקאיים פרו-ישראליים, קיבלו רגליים קרות ונוח היה להם לסחור בתוכנית להשגת הישגים מדיניים אחרים שאינם משרתים את ההתבססות הישראלית ביו"ש. בסופו של יום, ההערכה הכללית שהתגבשה בכנף הימנית של המערכת הפוליטית הינה, שלא ניתן לקדם מהלך מדיני חיובי ומה שנותר הוא להמשיך לעבוד בשיטת ה'עוד דונם ועוד עז ועוד בית ועוד מתיישב' ומאה שנות ציונות יוכיחו.

ואולם, אם בעבר טובת ההתיישבות הייתה 'לרדת מתחת לרדאר המדיני' ולהמשיך לקבוע עובדות בשטח, אם בעבר היה נכון ונוח לצד הישראלי ולהתיישבות לא להיכבל בהסכם מדיני ולהמשיך לעבוד וליישב ולבנות ולהפריח, בעוד הצד הפלשתיני מתבונן ועיניו כלות, היום המצב הפוך לחלוטין - הסכמי אוסלו הפכו את הקערה על פיה ומאז, ההתיישבות הישראלית בדגש על תפיסת השטח, ברגרסיה זוחלת. הסכמי אוסלו כבלו את הצד הישראלי ולא מאפשרים לו לבנות אלא בצמודי דופן לישובים הקיימים.

הסכמי אוסלו מונעים כל הקמה של ישובים חדשים ולמעט ישוב אחד חדש שהוקם מאז נחתמו ההסכמים, לא הקימה ממשלת ישראל ישובים חדשים בניגוד לממשלות ישראל טרום ההסכם שפעלו להקמת ישובים חדשים (יש לציין שאכן 'הוסדרו' מאחזים, ולמעשה 'השיטה' הישראלית להתיישב ביו"ש השתנתה ותחת משטר אוסלו הוקמו מאחזים על ידי גורמי שטח, מתוך תקווה שביום מן הימים יהפכו לישובים מוסדרים).

הסכמי אוסלו יצרו תפיסה בקרב גורמי המשפט והממשל הישראליים המרכזיים ביו"ש (בדגש על משרד הביטחון, מנהל אזרחי ויועמ"ש יו"ש) ולפיה ישראל אינה שולטת ואינה מתיימרת לשלוט ולנהל את החיים האזרחיים ביו"ש לטובת הישראלים המתגוררים ביו"ש אלא בקונטור של הישובים הישראלים הקיימים ולכל היותר בגושי התיישבות צפופים. מחוץ לישובים, כולל בשטח C, הרשות הפלשתינית היא הריבון. במילים פשוטות - הכל פלשתיני חוץ מהישובים הישראליים.

לתפיסה זו יש נגזרות אזרחיות רבות, אבל זו גם הסיבה המרכזית לכך שממשלת ישראל לא משקיעה בתשתיות ראשיות ביו"ש. כאשר אוסלו קובע שהישובים הישראליים לא יגדלו אלא בבניה בתוך קונטור הישובים או בצמוד לדופן הישובים ועל בסיס ריבוי טבעי, ממילא ההבנה היא שמה שמחוץ לישובים אינו שטח ישראלי. מאידך, הדרג המדיני אינו קובע קו תפיסתי אחר ולא מנחה את הדרגים הפקידותיים להתנהל אחרת. ממילא, בהעדר הנחיה כזו, בשל העדר דירקטיבה מדינית אחרת, כלל המערכת הישראלית מפקירה את כלל שטחי יו"ש למעט צרכים מוניציפליים בתוך הישובים. המשמעות היא שמי שנכנס לחלל שנוצר היא הרשות הפלשתינית שעושה ככל העולה על רוחה ובונה בצורה מאסיבית בניה מדינית, לא רק בשטח A ו-B אלא גם בשטח C שאמור להיות בשליטה ישראלית.

ולמה הפקיד הישראלי לא אוכף ומונע מהרשות לבנות בשטח C שם יש לישראל סמכות? כי הוא זוכר שישראל לא בונה מחוץ לישובים הישראליים. הוא רואה את המאמצים הגדולים של המערכת למנוע כל ניסיון התיישבותי ישראלי מחוץ לגדר והוא מבין בחושיו שלישראל לא באמת אכפת מהשטח שמחוץ לישובים.

במצב שנוצר הארנב הישראלי נרדם והצב הפלשתיני בולע את השטח ומשתלט עליו. במצב שנוצר בו הרשות הפלשתינית כובשת את שטחי יהודה ושומרון וקובעת עובדות בשטח לרבות בניית עיירות חדשות וכפרים חדשים בשטחים פתוחים; במצב בו הרשות הפלשתינית פועלת (על פי דו"ח משרד המודיעין, יוני 2021) לפרוס אוכלוסייה ערבית ברצף אחד עצום שמתפרס מג'נין בצפון ועד לחברון בדרום, במטרה ליצור חיבור בצפון בין ג'נין לערביי הגליל ובין חברון לאוכלוסייה הבדווית בצפון הנגב; במצב שנוצר בו הרשות הפלשתינית יחד עם מגמות ותנועות בקרב ערביי ישראל חותרות לבנות מדינה ערבית בלב הארץ שתתבסס על ההגמוניה הערבית שנוצרת בשטח; במצב הזה ישראל חייבת לחתור להסכם נחוש וטוב שישנה את הקונספציה הנוכחית ויאפשר לה להשתלט מחדש על השטחים הפתוחים ביהודה ושומרון.

במציאות הנוכחית על ישראל לנקוט פעולות מדיניות חד צדדיות כפי שנקטה בעבר (בהתנתקות לדוגמא) ולשנות את הדירקטיבה המדינית. צעדים אלו - מוכרח שיהיו מושתתים על תכנית מדינית והתיישבותית לתפיסה והשתלטות מחודשת על השטח. ואת התוכנית הזו הימין הישראלי צריך להוביל ולשרטט, ויפה שעה אחת קודם.

יהיו מי שיגידו שצריך להמשיך בגישה הקלאסית של עוד דונם, עוד עז, עוד בית ועוד מתיישב. זה ודאי נכון אבל זה כבר לא מספיק. זה לא יעצור את ההשתלטות הפלשתינית ובניית המדינה הערבית שבדרך וזה ודאי לא ימנע את חנק ההתיישבות הישראלית. הדבר היחיד שיעצור את ההשתלטות הערבית-פלשתינית על השטח כולו ובניה מדינה ערבית, הדבר היחיד שיביא להתפתחות התיישבותית מואצת - מיליוני בית ישראל - הוא תכנית מדינית-התיישבותית מדויקת שתמקסם את תפיסת השטח הפתוח על ידי ישראל ואזרחיה וכגישתם של משה דיין ויגאל אלון בשעתו - תפרק את ההגמוניה הערבית מצפון לדרום. במילים אחרות: הקריאה להחיל ריבונות צריכה להיות מפורטת לתוכנית מעשית. הגיע הזמן.

הכותב הוא נציג יהודה ושומרון ברשימת הליכוד לכנסת

בשל העדר דירקטיבה מדינית, כלל המערכת הישראלית מפקירה את כלל שטחי יו"ש למעט צרכים מוניציפליים בתוך הישובים. המשמעות היא שמי שנכנס לחלל שנוצר היא הרשות הפלשתינית שעושה ככל העולה על רוחה ובונה בצורה מאסיבית בניה מדינית, לא רק בשטח A ו-B אלא גם בשטח C שאמור להיות בשליטה ישראלית

יהיו מי שיגידו שצריך להמשיך בגישה הקלאסית של עוד דונם, עוד עז, עוד בית ועוד מתיישב. זה ודאי נכון אבל זה כבר לא מספיק. זה לא יעצור את ההשתלטות הפלשתינית ובניית המדינה הערבית שבדרך וזה ודאי לא ימנע את חנק ההתיישבות הישראלית. הדבר היחיד שיעצור את ההשתלטות הערבית-פלשתינית על השטח כולו ובניה מדינה ערבית, הדבר היחיד שיביא להתפתחות התיישבותית מואצת - מיליוני בית ישראל - הוא תכנית מדינית-התיישבותית מדויקת שתמקסם את תפיסת השטח הפתוח על ידי ישראל ואזרחיה וכגישתם של משה דיין ויגאל אלון בשעתו - תפרק את ההגמוניה הערבית מצפון לדרום. במילים אחרות: הקריאה להחיל ריבונות צריכה להיות מפורטת לתוכנית מעשית. הגיע הזמן.

עליה וקליטה עליה וקליטה עליה וקליטה עליה וקליטה עליה וקליטה עליה וקליטה עליה וקליטה עליה וקליטה

עם ישראל דופק בדלת. צריך להיערך

בהסתדרות הציונית העולמית רושמים היקפים מתרחבים של עלייה לישראל. ההיערכות מחייבת הכשרת תעסוקה, דיוק וקהילות לקליטתם. יעקב חגואל, יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית, מסביר.

צילום: ברק ישראל סלם

יעקב חגואל, יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית

אתגר הריבונות ביהודה ושומרון ובארץ כולה כרוך באתגר קליטת העלייה. מיליוני יהודים עודם חיים בתפוצות ועל מדינת ישראל הקטנה להיערך לקליטתם בעתיד. יהודה, שומרון, הנגב והגליל הם כבר כעת חלק בלתי נפרד מאתגר קליטת העלייה, ובעתיד צפוי להיות חלקם במשימה אף גדול יותר.

העלייה, מוכיחה ההיסטוריה, לא תמיד מחכה להיערכותם של הגורמים הרלוונטיים בישראל. לעיתים משברים בינלאומיים גורמים לה להפתיע. המקרה האחרון שעדיין נמשך הוא המערכה באוקראינה שתוצאותיה ניכרות בין השאר גם בגל עליה לא מבוטל שפוקד את ישראל. יעקב חגואל, יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית, מספר על גל העלייה האחרון, על ההיערכות המתמדת לקליטת עולים בכל רחבי הארץ.

"השנה הנוכחית היא שנה ברוכה", אומר חגואל הצופה כי שנת 2022 תסתיים עם חמישים אלף עולים חדשים שיגיעו לישראל. מספר כזה לא ראתה ישראל מזה כשלושים שנה. למעשה מאז העלייה הגדולה מברית המועצות לשעבר נעו המספרים סביב עשרים אלף עד שלושים אלף עולים בשנה. השנה האחרונה כמעט מכפילה את המספרים הללו.

"הסיבה העיקרית היא המלחמה באוקראינה, בעקבותיה מגיעים עולים גם מאוקראינה וגם מרוסיה. זו עליה שלא ניתן היה לצפות אותה. אחרי שנתיים של קורונה שבהן ירדו המספרים בגלל שדות תעופה סגורים וטיסות סדירות שבוטלו, מה שהקשה מאוד על העלייה ארצה, כעת אנחנו מקבלים עולים במספרים גדולים", אומר חגואל.

לשאלתנו אם העלייה מאוקראינה צפויה להישאר, או שקיים חשש שאחרי שוך הקרבות נראה תנועה הפוכה, הוא משיב: "לעבור ממדינה למדינה זה אתגר אדיר. כצברים אנחנו פחות מבינים את המשמעות של זה, אבל מדובר בעזיבה של משפחה, עבודה, שפה וסביבה מוכרת. זה אתגר לא פשוט. יתכן וחלק מהעולים מאוקראינה התכוונו להגיע לכאן רק בעוד 10-5 שנים ואולי אפילו בכלל לא, אבל פתאום הגיעה המלחמה והתעורר הצורך הזה שהביא לכאן בעיקר נשים עולות עם ילדיהן כי גברים עד גיל 60 לא יכולים לצאת משם בשל חובת הגיוס. כאן מגיע האתגר שלנו. אם הקליטה שלהם כאן תהיה טובה, הם יישארו וגם הבעלים והאבות יצטרפו אליהם. ללא קליטה טובה הם יחזרו לאבות והבעלים שנשארו שם".

פוטנציאל עליה משמעותי מאוד קיים בצרפת. משם לא פוסק זרם העולים, אך חגואל משוכנע שהפוטנציאל גדול הרבה יותר.

> **אנחנו בהחלט רואים את יהודה ושומרון, כמו את הנגב והגליל בראש מעיינינו, כמי שרואים כחלק מהאתגר את חיזוק הפריפריה בישראל**

הוא מספר על מאתיים כיתות אולפן בעברית שפתחה ההסתדרות הציונית העולמית יחד עם משרד העלייה והקליטה בצרפת. "הרבה משאבים מושקעים בלימוד עברית מתוך הבנה שזה יקל על ההחלטה שלהם להגיע ארצה. קיימים גם חסמים בנושא ההכרה הישראלית בדיפלומות שלהם כדי לקלוט אותם בעבודות בארץ. אמנם השתפרנו בתחום הזה אבל יש עוד מה לשפר".

דין יצהר כדין תל אביב

גם מארה"ב, הקהילה היהודית הגדולה בעולם לבד מישראל, נשבר שיא יחסי בשנה האחרונה עם עלייתם של כ-4000 עולים. ביחס לשנים קודמות מדובר במספר משמעותי, אך לנוכח הפוטנציאל הגדול "צריך להשקיע הרבה בארצות הברית", אומר חגואל.

כשהוא בוחן את מפת קליטת העלייה חגואל לא מבחין בין יהודה ושומרון לתל אביב, אילת או מטולה, כלשונו. "אנחנו משווקים את כל המקומות שאפשר להגיע אליהם. זה כולל כל מקום שיהודי חפץ לגור בו. מי שבוחר היכן לעלות הוא אותו יהודי עולה. אנחנו כבר לא בשנות החמישים שבהן הגיעו לאניות והעמיסו אותם על משאיות. ברוך ה' אנחנו לא שם. אנחנו בהחלט רואים את יהודה ושומרון, כמו את הנגב והגליל בראש מעיינינו, כמי שרואים כחלק מהאתגר את חיזוק הפריפריה בישראל. אם עולה יחליט שהקליטה ביצהר תהיה לו טובה יותר מהקליטה בתל אביב או בערד, אנחנו נהיה שם כדי לסייע לו. אנחנו מציגים את השקתות השונות, אבל הוא יהיה זה שיבחר מאיפה לשתות".

מי שממקד פעילות קליטה בפריפריה וביהודה ושומרון היא החטיבה להתיישבות השייכת להסתדרות הציונית. חגואל מציין גם את 'אופק ישראלי', חברת בת שעוסקת בעידוד עלייה בתפוצות ואיתה מקיימת ההסתדרות הציונית העולמית ירידי עלייה וקליטה ברחבי העולם. "בירידים הללו משתתפים נציגים מהערים והישובים הקולטים ומציגים את פוטנציאל הקליטה אצלם. זו הדרך הטובה ביותר להכיר את הישוב וההמשך נעשה ישירות דרך אותן רשויות המלוות את הקליטה".

בדבריו מציין חגואל תנופת קליטת עלייה באריאל ובמעלה אדומים, אך מדגיש כי גם אם ניתן לשער שעולים שמגיעים מערים גדולות יעדיפו קליטה באזור מגורים דומה, יש מי שמחפש בדיוק את ההיפך. "אחד הפרויקטים היפים ביהודה ושומרון קורה בפדואל לשם מגיעות משפחות מצרפת, בעיקר מפריז, והן מוצאות את עתידן דווקא בישוב קטן שקולט ומלווה אותן".

את דבריו חותם חגואל בפנייה לכל אחד ואחד מאיתנו: "חשוב לנו להבהיר שקליטת עליה היא לא רק אחריות של ההסתדרות הציונית העולמית או של הממשלה. כולנו צריכים לראות איך אנחנו עוזרים להם להיקלט טוב בישראל. מעולה לעולה כוחנו עולה, וזו לא רק סיסמא".

צילום: יוסי צור פלש

יהודים עולים מאוקראינה לישראל

יש דבר כזה!

הפתרון להורדת מחירי הדיור במרכז הוא בניה ביהודה ושומרון

מחירי הדירות בישראל עלו ב- 60% בעשור האחרון. איך זוגות צעירים יכולים לקנות היום דירה בישראל? בקצב הזה בדור הבא דירה תהיה מוצר לעשירים בלבד.

יש פתרון - זזים מזרחה.
רוצים להבין איך זה קורה?
כ-40,000 יחידות דיור חדשות נמכרות בישראל בשנה.
הביקוש הוא **60,000** יחידות דיור בכל שנה, והתוצאה - מחירי הדירות עלו רק בשנה האחרונה ב-17.8%.

בשנת 2063, ישראל תמנה 20 מיליון נפשות. קצב הבנייה בישראל בשנים האחרונות מתאים למחצית מקצב גידול זה.
המשך הבנייה במרכז ביחס לביקוש וההיצע הקיים כיום רק יעלה את מחירי הדיור.

אז למה לא בונים יותר?
בונים, אבל אנשים רוצים לגור בעיקר במרכז הארץ מכיוון שמרבית מקומות התעסוקה הם במרכז, ובמרכז כמעט לא נותרו עתודות קרקע לבנייה משמעותית. העומס של הבנייה בערים הופכת את המחייה לקשה יותר מבחינת צפיפות, זיהום אוויר, ותשתיות לא מספקות.

הפתרון - זזים מזרחה!
במרחק של רבע שעה מהמרכז, ביהודה, שומרון ובקעת הירדן ישנן עתודות קרקע גדולות שניתן לבנות עליהן כבר היום.

ישנן תכניות לתוספות בנייה ביו"ש של **24,000 יח"ד** בכל שנה.

עודף ההיצע שייווצר בעקבות התכנית הינו **4,000 יח"ד**.

ההשפעה על מחירי הנדל"ן במרכז תהיה הורדה של כ- **20% תוך חמש שנים**.

בנייה מאסיבית ביהודה, שומרון ובקעת הירדן תוביל להורדת מחירי הדיור במרכז.

RE:רינונות
צעיר מצרחה

לפרטים, חפשו בגוגל:
RE:יש דבר כזה!